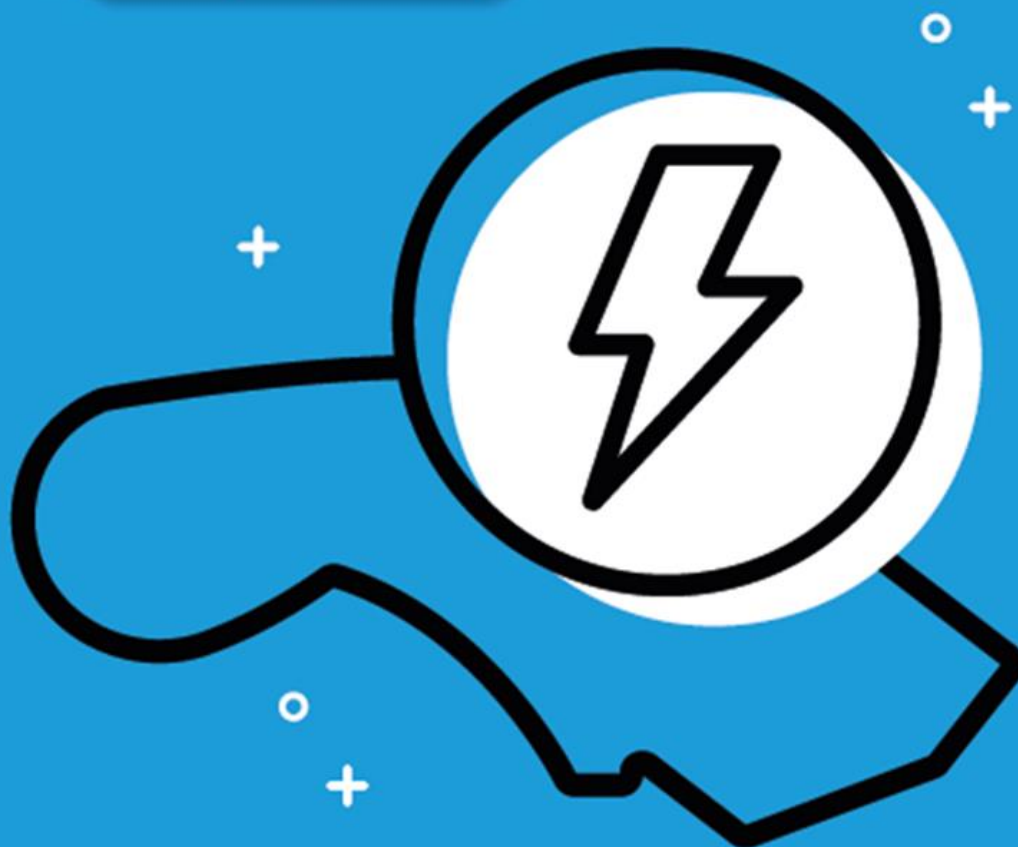

2040

SCHOUWEN
DUIVELAND
ENERGIE
NEUTRAAL

Resultaten enquête

Energieagenda 2025-2030

Colofon

Gemeente Schouwen- Duiveland
Augustus 2025

1. Inleiding

In 2017 stelde de gemeente Schouwen-Duiveland de eerste eilandelijk Energieagenda “Samen op weg naar een energieneutraal Schouwen-Duiveland” vast. In deze eerste Energieagenda legde de gemeente haar ambities op het gebied van energiebesparing en de omschakeling naar duurzame energie vast. Inmiddels is de eerste vijf jaar verstreken en is de Energieagenda geëvalueerd en hebben we samen met de Denktank energietransitie een eerste concept agenda voor de jaren 2025 – 2030 opgesteld. De Denktank energietransitie bestaat uit vertegenwoordiging van kennisinstellingen, ondernemersvereniging, recreatie, agrarische sector en inwoners. De concept agenda hebben we voorgelegd aan verschillende stakeholders. Via Denk Mee Schouwen-Duiveland hebben we de concept agenda onder de aandacht gebracht aan een grotere groep inwoners en ondernemers. Daarnaast hebben we via dit participatieplatform een enquête uitgezet. De enquête was opgebouwd uit verschillende onderdelen namelijk:

- Algemeen
- Energiebesparing
- Duurzame energieopwekking
- Warmtetransitie
- Duurzame mobiliteit

De enquête is door 89 personen ingevuld die woonachtig zijn op Schouwen-Duiveland. We hebben geen gegevens over geslacht en leeftijd. De resultaten van de enquête zijn te lezen in deze memo.

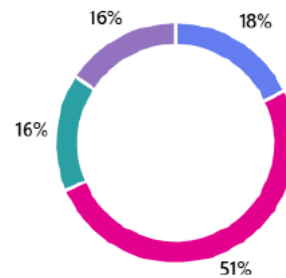
2. Algemeen

Vraag 1. Bent u bekend met de Energieagenda van Schouwen-Duiveland?

Beantwoording:

In totaal geeft 18% van de respondenten aan de Energieagenda goed te kennen. 51% van de respondenten geeft aan de Energieagenda te kennen maar er niet heel veel van af te weten. 16% geeft aan niet bekend te zijn met de Energieagenda maar geeft aan er wel meer over willen weten. 16% van de respondenten geeft aan de Energieagenda niet te kennen.

● Ja, ik ken de plannen goed	16
● Ja, maar ik weet er niet veel over	45
● Nee, maar ik wil er meer over leren	14
● Nee, ik wist hier niets van	14

Conclusie:

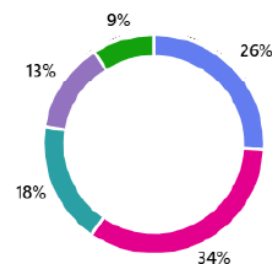
Nog niet iedereen is bekend met de Energieagenda. Het is nodig om hier meer over te communiceren.

Vraag 2. Hoe belangrijk vindt u het dat Schouwen-Duiveland in 2040 Energieneutraal is?

Beantwoording

In totaal geeft 26% van de respondenten aan dat zij het heel belangrijk vinden dat Schouwen-Duiveland in 2040 energieneutraal is. 34% geeft aan dit belangrijk te vinden. 18% van de respondenten is neutraal hierover. 9% van de respondenten geeft aan dit niet belangrijk te vinden en 13% vindt het helemaal niet belangrijk.

● Zeer belangrijk	23
● Belangrijk	30
● Neutraal	16
● Niet zo belangrijk	12
● Helemaal niet belangrijk	8

Conclusie

De helft van de respondenten vindt dit thema belangrijk. De overige helft is neutraal of vindt het thema niet belangrijk.

3. Energiebesparing

Vraag 3. Vindt u dat de gemeente genoeg doet om inwoners te helpen met energiebesparing?

Beantwoording:

In totaal geeft 18% van de respondenten aan dat de gemeente genoeg doet om inwoners te helpen met energiebesparing. 31% van de respondenten geeft aan dat dit niet genoeg is. 51% van de respondenten geeft aan het niet te weten.

Conclusie

De meerderheid van de inwoners vindt dat de gemeente te weinig doet om inwoners te helpen met energiebesparing of weet het niet. Een kleine minderheid is positief.

Vraag 4. Waarom vindt u dat de gemeente niet genoeg doet om inwoners te helpen met energiebesparing?

Beantwoording

De beantwoording van deze vraag is terug te vinden in tabel 1 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Belangrijkste thema's (met indicatieve frequentie)

- Communicatie (±9): weinig of onduidelijke informatie, geen proactieve benadering, doel "energieneutraal 2040" niet breed bekend; informatieavonden zijn beperkt.
- Kosten & subsidies (±7–8): maatregelen "te duur", subsidies te laag of ontbreken; gemeente doet niet mee aan bredere pakketten.
- Bureaucratie & procedures (±3): doolhof aan regels/subsidies; vergunningen en welstand (monumenten/beschermd stadsgezicht) vormen drempels.
- Doelmatigheid/inkadering van subsidies (±5): focus vooral op lage inkomens of corporaties; veel woningen/huurders vallen buiten de boot (bijv. plug-in thuisbatterijen niet subsidiabel).
- Fysieke en contextuele belemmeringen: gebrek aan openbare laadpalen; binnenstad/monumentenlastig te verduurzamen.
- Coördinatie & benutten van kansen: interne afstemming schiet tekort; samenwerking met lokale bedrijven/coöperaties (postcoderoos, opslag) blijft onbenut.
- Breder beleid: toerisme en mobiliteit genoemd als structurele milieubelasting; oproep tot strengere maatregelen (ecozone, OV verbeteren).

Conclusie

Respondenten noemen vooral gebrekkige ondersteuning door de gemeente bij energiebesparing. De rode draad: te weinig (gerichte) communicatie en hulp op maat, hoge kosten vs. beperkte/suboptimaal ingerichte subsidies, en omslachtige procedures (o.a. vergunningen/welstand).

Vraag 5. Welke maatregelen zou de gemeente volgens u moeten nemen om energiebesparing gemakkelijker te maken (bijvoorbeeld betere voorlichting, meer subsidies en praktische hulp)?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 2 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Belangrijkste thema's

- Voorlichting & betrokkenheid: up-to-date en duidelijke info over opties, kosten/baten en subsidies; via huisbezoeken, dorpsraden, bibliotheek/dorpshuizen, maatschappelijke organisaties; meer voorbeelden en maatwerkadviezen/adviesloket.
- Financiële steun: meer/ruimere subsidies (niet op=op), laagdrempelig en voor "iedereen", renteloze leningen; specifieke steun voor hybride warmtepomp, airco (verwarmen), thuisbatterij en isolatie.
- Praktische hulp/ontzorging: concrete hulp bij kiezen en uitvoeren van maatregelen en bij vergunningen; projectmatig het voortouw nemen.
- Regels & procedures: procedures vereenvoudigen en versnellen; versoepeling of vrijstelling voor verduurzaming bij monumenten/beschermd stadsgezicht; minder voorwaarden.
- Collectieve oplossingen & infrastructuur: dorps-/wijkaccu's en opslag, stimuleren van initiatieven, meer laadpalen en gunstiger EV-beleid; zonnepanelen op bedrijfsdaken verplichten/goedkoper maken.
- Netcongestie & afstemming: zorgen over afschakeling/terugverdienmodel; oproep tot afstemming met netbeheerder (Stedin) en aanpak van congestie als randvoorwaarde.
- Doelgroepen & gelijk speelveld: ook eigenwoningbezitters/ondernemers helpen; recreatie-/vakantiewoningen als reguliere woningen behandelen.
- Energiekeuzes: enkele pleidooien voor waterstof en kernenergie; kritische noten bij uitsluitend elektrificeren en bij (zee)wind.
- Tegengeluid: een minderheid wil juist minder gemeentelijke bemoeienis of vindt de energietransitie/subsidies te kostbaar/ineffectief.

Conclusie

Inwoners vragen vooral om betere voorlichting, ruimere en laagdrempelige financiële steun, en praktische hulp en ontzorging. Daarnaast willen ze eenvoudigere regels en procedures, en collectieve (wijk/dorps) oplossingen voor opslag en netcongestie.

Vraag 6. Heeft u zelf ervaringen met gemeentelijke regelingen voor energiebesparing (zoals subsidies of adviezen).

Beantwoording

In totaal geeft 33% van de respondenten aan ervaring te hebben met gemeentelijke regelingen voor energiebesparing. 55% geeft aan geen ervaring te hebben.

Conclusie

Het merendeel van de inwoners heeft geen ervaring met gemeentelijke regelingen.

Vraag 7. Wilt u toelichten hoe uw ervaring was?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 3 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Positieve reacties noemen vooral duidelijke informatie, vlotte subsidieaanvraag en praktische hulp. Negatieve reacties zijn bureaucratie/complexiteit, onduidelijke of trage vergunningen en lange wachttijden.

Wat werkte goed

- Duidelijke, snelle afhandeling van subsidies en “makkelijk aan te vragen”.
- Praktische ondersteuning: energiecoach aan huis, warmtescan en adviesavonden/markt; uitvoering “snel, praktisch en makkelijk”.
- Goede ervaringen met (sommige) regelingen: o.a. bij zonnepanelen (landelijke regeling) en isolatiesubsidies.

Ervaringen/knelpunten

- Complexe of bureaucratische aanvragen; sommigen haken af door ingewikkelde procedures.
- Vergunningen onduidelijk en traag: onduidelijke indienvereisten en lange doorlooptijden; wachttijden voor energie-advies.
- Kosten/verplichte aannemer: verplicht gebruik van aannemer maakt maatregelen duurder dan zelf doen (zonder subsidie).
- Monument/EV-beperkingen: afwijzing van zonnepanelen in zicht en afkeuring EV-laadvoorziening zonder dialoog
- Niet altijd financiële steun: soms blijkt na voorlichting dat kosten toch volledig zelf gedragen moeten worden.

Conclusie

De ervaringen lopen uiteen. Ongeveer de helft is (duidelijk) positief, een kwart van de respondenten is negatief en de rest is gemengd/neutraler.

4. Duurzame energieopwekking

Vraag 8. Wat vindt u van de plannen van de gemeente om in 2030 minimaal 60% van de energie duurzaam op te wekken?

Beantwoording

Van de respondenten vindt 67% dit een goed plan. 24% twijfelt en 9 % geeft aan dat dit niet nodig is.

Conclusie

De meerderheid van de respondenten is positief over de doelstelling om in 2030 van het energieverbruik 60% duurzaam op te wekken.

Vraag 9. Wilt u toelichten waarom u het niet nodig vindt om in 2030 minimaal 60% van de energie duurzaam op te wekken?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 4 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

De meeste reacties zetten vraagtekens bij haalbaarheid, kosten en infrastructuur. Een deel vindt de doelstelling wel wenselijk, maar “in dit tempo niet haalbaar”. Belangrijkste motieven

- Netcongestie & infrastructuur: “stroomnet vol”, ontbrekende primaire kabels; opslag ontbreekt of buurtaccu’s worden economisch onrendabel gevonden.
- Haalbaarheid/tijdspad: doel wordt “(veel) te ambitieus”, “niet realistisch” of “te vroeg” genoemd voor 2030.
- Kosten & betaalbaarheid: respondenten hebben zorgen dat lasten bij burgers belanden en de energierekening stijgt.
- Milieu/landschapstwijfels bij wind/zon: vrees voor negatieve effecten op natuur/landschap; twijfel of “populaire” duurzame opties wel echt groen zijn.
- Voorkeur voor alternatieven: pleidooien voor kernenergie (SMR) en waterstof i.p.v. meer wind/zon.
- Schaalniveau: dit hoort eerder landelijk/EU aangepakt te worden dan op gemeentelijk niveau.
- Lokale context: oud(er) woningbestand en dorpen zouden verduurzaming bemoeilijken; eerst energieverspilling terugdringen.
- Communicatie/draagvlak: te eenzijdige communicatie over voordelen; vraag om realistischer verhaal met voor- én nadelen.

Conclusie

Bezwaren zijn vooral praktisch (netcapaciteit, kosten, tempo) en procedureel (schaalniveau), minder principieel tegen duurzaamheid. Er is voorwaardelijke steun: eerst infrastructuur en randvoorwaarden op orde, dan pas opschalen richting 60%.

Vraag 10. Hoe kan de gemeente inwoners beter betrekken bij de plannen voor duurzame energie?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 5 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Verreweg het vaakst vragen inwoners om heldere, korte en praktische voorlichting, gecombineerd met actieve benadering en maatwerk aan huis, plus echte inspraak en praktische ontzorging. Communiceer per dorpskern via meerdere kanalen (huis-aan-huis, e-mail, lokale krant/ "Wereldregio", website, inloopavonden) en laat met concrete voorbeelden zien wat maatregelen opleveren. Terugkerende thema's

- Voorlichting & kanalen: kort en duidelijk informeren; mail/flyers, huis-aan-huis energiekraant, aparte website, artikelen in Wereldregio, informatieavonden per kern; meer PR en zichtbaarheid. "Onbekend maakt onbemind"—maak plannen begrijpelijk en aantrekkelijk.
- Actieve benadering & maatwerk: huisbezoeken/keukentafelgesprekken, laagdrempelig adviesloket (telefoon/mail), maatwerkadvies per woning; "ga er actief op af" i.p.v. alleen enquêtes.
- Participatie & inspraak: structureel betrekken van dorpsraden/bewonersorganisaties; bewonersparticipatie in projecten (wind/zon), burgerberaad/ ideeënbus /inspiratieforum; ook jongeren laten meedenken.
- Praktische hulp & minder bureaucratie: hulp bij keuze/aanpak en vergunningen; minder papier, meer "daadwerkelijk advies en hulp"; waar passend experts inzetten.
- Financiële prikkels: subsidies en (goedkope/renteloze) leningen; laat voordelen zien (ook comfort; bv. ervaring met grondwarmtepomp die 's zomers koelt).
- Collectief & lokaal: oplossingen en voorbeeldprojecten op wijk/dorpsniveau; coalities/coöperaties van bewoners en bedrijven; ook vakantiewoningen meenemen.
- Transparantie & realisme: eerlijk over wat "duurzaam" betekent (product-keten), toets realisme, en laat zien wat de gemeente zelf doet (voorbeeldfunctie).
- Divers geluid: enkele "geen idee/ n.v.t.", roep om minder bemoeienis of politieke vertegenwoordiging en suggesties als kernenergie.

Conclusie

Betrek inwoners dichtbij en persoonlijk, communiceer kort & concreet via kanalen die zij al gebruiken, luister en volg op, maak het makkelijk (ontzorging/financiering), en laat zien met voorbeelden wat het oplevert.

5. Warmtetransitie

Vraag 11. Wat vindt u van de plannen om in 2040 volledig van het aardgas af te gaan?

Beantwoording

In totaal geeft 36% van de respondenten aan het een goed idee te vinden om in 2040 van het aardgas af te gaan. 30% twijfelt en 34% geeft aan dit liever niet te willen.

Conclusie

Ongeveer 1/3 van de respondenten is positief, 1/3 twijfelt en 1/3 gaat liever niet van het aardgas af.

Vraag 12. Waarom heeft u liever niet of twijfels om in 2040 volledig van het aardgas af te gaan?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 6 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Twijfels komen vooral voort uit netcapaciteit & leveringszekerheid, ontbreken van passende alternatieven (m.n. bij oudere/monumentale woningen en appartementen) en hoge (verbouw)kosten. Daarnaast noemen respondenten ruimtegebrek voor installaties, onzekere terugverdientijd en voorkeur voor gas als (nood)back-up of voor koken. Het tijdspad wordt vaak als onrealistisch gezien; men pleit voor hybride oplossingen en/of andere gassen (waterstof/biogas).

Terugkerende redenen

- Net (on)toereikend & betrouwbaarheid: respondenten hebben de zorg dat “het elektranet het niet aankan”, stroompieken in winter en vrees voor storingen/afschakeling.
- Geen passend alternatief voor woningtype: monumentale/oude panden en appartementen hebben beperkte isolatiemogelijkheden en ruimtegebrek voor warmtepompen, boilers en accu's.
- Kosten & ingrijpende verbouwingen: hoge investeringen en bouwkundige aanpassingen; subsidies dekken dit niet genoeg.
- Onzekere businesscase: lage huidige gasconsumptie → warmtepomp “verdient zich niet terug”; zorgen over einde salderingsregeling en gebrek aan (seizoens)opslag. Functionele voorkeuren: gas koken als prettiger/zeker; wens om aardgas als back-up te behouden.
- Beoordeling alternatieven: warmtepompen vragen veel stroom wanneer PV weinig

levert; scepsis over duurzaamheid/landschapseffecten van wind/zon; verzoek om diversiteit aan bronnen.

- Tijdspad & haalbaarheid: 2040 wordt “onrealistisch/te duur”; liever hybride systemen of wachten op waterstof/biogas/warmtenet waar haalbaar; gasleidingen mogelijk herbruikbaar voor waterstof.
- Lokale context: oud woningbestand (o.a. Zierikzee), buitengebied situaties en eerdere matige resultaten van lokale opties (bijv. aardwarmte/Oosterschelde).

Conclusie

Respondenten steunen verduurzaming in principe, maar vinden volledig aardgasvrij in 2040 alleen realistisch als eerst netverzwaring, betaalbare en woningtype-passende alternatieven, opslagoplossingen en duidelijke financiële randvoorwaarden geregeld zijn, met ruimte voor stap-voor-stap (hybride) trajecten.

Vraag 13. Welke ondersteuning heeft u nodig om over te stappen op een andere manier van verwarmen (bijvoorbeeld subsidies, duidelijk stappenplan, hulp bij installaties)

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 7 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Inwoners vragen vooral om geld (subsidies/leningen), ondersteuning (duidelijk stappenplan en onafhankelijk maatwerkadvies) en praktische ontzorging (hulp bij installatie/vergunningen). Daarnaast noemen ze stabiel beleid, passende regels voor (oud-)bouw/monumenten, en een elektriciteitsnet dat het aankan. Een deel heeft geen ondersteuning nodig (al overgestapt of niet van plan over te stappen).

Terugkerende behoeften

- Financiële steun: (meer/lagere-drempel) subsidies komen verreweg het vaakst terug; ook wensen voor steun voor thuisbatterij, tapwatersystemen, hybride of volledig elektrische systemen en “heel veel subsidie” bij hoge verbouwkosten. Langjarig en eenduidig beleid i.p.v. “zwabberbeleid”.
- Stappenplan & advies op maat: behoefte aan kort, concreet stappenplan en onafhankelijk advies per woningtype (ook oudere/monumentale woningen). Voorbeelden: warmtelekcheck met infraroodcamera, eerst een haalbaarheidscheck.
- Praktische hulp/uitvoering: hulp bij installatie, begeleiding “op alle fronten”, en een integraal werkende gemeente (geen losse loketten).
- Regelgeving & uitzonderingen: ruimte in regels voor monumenten/beschermd stadsgezicht (bijv. dubbel glas, zonnepanelen aan de voorkant) en subsidiemogelijkheden voor recreatiewoningen.
- Infrastructuur & randvoorwaarden: zorgen over een elektriciteitsnet dat het niet aankan; verzoek om netversterking.
- Informatie & communicatie: betere, duidelijke voorlichting en inzicht in een betaalbaar alternatief voor de eigen situatie.
- Geen/afwijzende reacties: een groep is al (grotendeels) overgestapt of heeft geen ondersteuning nodig; enkelen willen niet van gas af.

Conclusie

Combineer ruimhartige, voorspelbare financiering met onafhankelijk maatwerkadvies, een helder stappenplan, praktische ontzorging en flexibiliteit in regelgeving voor lastige woningtypen—en borg de netcapaciteit. Differentieer per woning (binnenstad/oudbouw/monument) en neem ook recreatiewoningen mee.

Vraag 14. Wat kan de gemeente beter doen om inwoners te informeren en ondersteunen in de overstap naar aardgasvrij wonen?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 8 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Maak informatie kort, helder en realistisch, benader inwoners actief en persoonlijk, bied onafhankelijk advies op maat en praktische/financiële steun. Differentieer per wijk/kern en laat concrete stappen en kosten zien.

Terugkerende thema's

- Voorlichting & kanalen: wereldregio/dorpsblaadjes, sociale media, website met duidelijke landingspagina, huis-aan-huis (energiekrant), informatieavonden per kern en bij dorpsraden; ook 1-op-1 gesprekken/deur-tot-deur.
- Heldere inhoud: realistische voorstellen, samenvatten van (on)mogelijkheden, stappenplan en kostenplaatje; duidelijk beleid per wijk (warmtenet, lokale batterijen, alternatieven) en aandacht voor buitengebied.
- Onafhankelijk advies & ontzorging: gratis/laagdrempelig individueel advies door onafhankelijke partij; hulp bij installatie/vergunningen; "loketten die meedenken" i.p.v. nee; aansluiten bij bestaande initiatieven en inspiratiecommissies per wijk.
- Financiële ondersteuning: subsidies/leningen, overgangsregelingen en hulp bij investering; aandacht voor bewoners met kleinere beurs; duidelijkheid over welke installaties subsidiabel zijn.
- Actieve benadering & participatie: bezoek de kernen, proactief benaderen, coalities/coöperaties met inwoners en ondernemers; events met leveranciers/adviseurs om opties te tonen.
- Transparantie & keuzevrijheid: eerlijk over voor- en nadelen; inwoners keuzeruimte laten; enkele respondenten willen geen dwang/betutteling of geen warmtenetten.
- Overig: verwijzing naar landelijke info, afspraken met energiemaatschappijen, en ook "geen idee/geen mening" komt voor.

Conclusie

Communiceer via verschillende lokale kanalen, bied objectieve informatie met concrete stappen en kosten, organiseer onafhankelijk maatwerkadvies en ontzorging, en zorg voor duidelijke, voorspelbare (financiële) steun—per wijk en kern.

6. Duurzame mobiliteit

Vraag 15. Wat vindt u van de plannen om in 2040 het gebruik van voertuigbrandstoffen met 60% te verminderen?

Beantwoording

In totaal geeft 43% van de respondenten aan het een goed idee te vinden om in 2040 het gebruik van brandstoffen met 60% te verminderen. 23% twijfelt en 19% geeft aan dit liever niet te willen.

Conclusie

43% respondenten vindt dit een goed idee, 23% twijfelt en een 19% zegt het geen goed plan te vinden om het gebruik van voertuigbrandstoffen in 2040 met 60% te verminderen.

Vraag 16. Kunt u uitleggen waarom u de plannen om het gebruik van voertuigbrandstoffen met 60% te verminderen geen goed idee vindt?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 9 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Respondenten noemen vooral haalbaarheid, betaalbaarheid en (on)voldoende net- en laadinfrastructuur als grootste bezwaren, plus twijfels over de milieuwinst van Elektrisch Vervoer. Enkelen wijzen op beperkte gemeentelijke invloed en het kleine mondiale effect van Nederland. Sommigen willen geen verplichting of deadlines en geven de voorkeur aan alternatieven (waterstof/ biofuels).

Terugkerende motieven

- Haalbaarheid & tempo: doel wordt “(te) ambitieus/niet realistisch” gevonden.
- Kosten & betaalbaarheid: elektrische auto’s en brandstofalternatieven zijn (nu) te duur; risico op “spekken van de rijken”.
- Netcapaciteit & infrastructuur: stroomnet kan het niet aan; laadinfrastructuur ontbreekt of is lastig (geen oprit/parkeren aan straat). Extra elektrificatie (ook in huis) vergroot de druk.
- Milieutwijfels bij Elektrisch Vervoer: zorgen over batterijen/afval; winst hangt af van stroommix; moderne verbrandingsmotoren worden genoemd als schoner dan vroeger.
- Vrijheid & gebruik: men wil geen verplichting om elektrisch te rijden; persoonlijke voorkeur voor benzine/diesel of noodzaak van auto (beroep, Zeelandse afstanden).
- Beleid & schaal: gemeente heeft hier beperkt invloed op; Nederland is klein in mondiale context. Voorkeur voor stimuleren i.p.v. deadlines.

- Alternatieven & voorwaarden: steun alleen als er goede alternatieven zijn; genoemd worden waterstof en (bio)brandstoffen; eerst randvoorwaarden (netversterking, betaalbaarheid) op orde.

Conclusie

Bezwaren zijn vooral praktisch en economisch (haalbaarheid, kosten, net/infra) en minder principieel; draagvlak groeit als voorwaarden, keuzevrijheid en realistische alternatieven geborgd zijn.

Vraag 17. Hoe beoordeelt u de inzet van de gemeente om duurzame mobiliteit te stimuleren (zoals laadpalen, deelauto's, fietspaden)?

In totaal beoordeelt 24% van de respondenten de inzet van de gemeente om duurzame mobiliteit te stimuleren als goed. 43% als redelijk en 17% slecht.

Conclusie

De meerderheid van de respondenten beoordeelt de inzet van de gemeente om duurzame mobiliteit te stimuleren als goed en redelijk.

Vraag 18. Kunt u toelichten hoe de gemeente duurzame mobiliteit dan beter kan stimuleren?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 10 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Vanuit de respondenten worden de volgende zaken aangegeven. Maak duurzaam reizen makkelijker, betaalbaarder en zichtbaarder door OV en fiets prioriteit te geven, thuis- en publiek laden écht mogelijk te maken, en het autoverkeer in (binnen)kernen slim te sturen. Terugkerende voorstellen zijn:

- OV versterken: meer/regelmatiger buslijnen (minder flex), elektrificatie van bussen, en lange termijn ambitie voor railverbinding; OV als volwaardig alternatief in een rurale gemeente.
- Laadinfrastructuur & thuisladen: meer (snel)laadpalen in alle kernen; thuisladen faciliteren via opritten/kabelgoten (nu vaak verboden) en duidelijkheid over netcapaciteit; zorgen over hoge laadtarieven.
- Fiets eerst: bredere/veilige en goed onderhouden fietspaden, fietsstraten en (gratis) bewaakte stalling (o.a. Zierikzee) om dagelijks fietsgebruik te vergroten.
- Sturen in autoverkeer: binnenstad/woonkernen autoluw (bestemmingsverkeer), eco-/LEZ-zone, P+R voor toeristen met elektrische shuttle; alleen schone voertuigen toelaten en campers extra belasten.
- Betaalbaarheid & keuzevrijheid: aandacht voor kosten van Elektrisch Vervoer en laden; ruimte voor beroepen/situaties waar elektrisch (nog) niet kan.

- Deelmobiliteit & slim plannen: MaaS-app (OV/fiets/deelauto combineren); deelauto's alleen waar draagvlak/gebruik is (twijfels komen ook voor).
- Voorbeeldrol & communicatie: gemeente die zelf zichtbaar vooroploopt en bewonerssuggesties serieus neemt; “meer faciliteiten” concreet maken.
- Overig: verken vracht via waterwegen; aandacht voor toeristische verkeersdruk; ideeën over autonoom vervoer.

Conclusie

Zet in op een sterk OV + topfietsnetwerk, laagdrempelig (thuis)laden en slim verkeersbeleid in kernen, met oog voor kosten, draagvlak en lokale context.

Vraag 19. Wat kan de gemeente doen om u te helpen vaker op een duurzame manier te reizen (meer laadpalen, betere fietspaden, beter OV)?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 11 van bijlage 1. Een samenvatting is als volgt:

Veruit het vaakst genoemd zijn beter openbaar vervoer, meer/laagdrempeliger laadinfrastructuur en betere/veiliger fietsvoorzieningen. Daarnaast vragen inwoners om betaalbaar(der)/gratis OV, thuisladen faciliteren, en heldere info over flexvervoer/ hubs. Een deel van de respondenten ziet geen rol voor de gemeente of heeft al duurzaam reisgedrag.

Terugkerende thema's

- Openbaar vervoer: vaker, betrouwbaarder en beter aansluitend OV, óók 's avonds/weekend; minder afhankelijkheid van flexvervoer; wens voor (op termijn) railverbinding; OV goedkoper of gratis.
- Laadinfrastructuur (auto & fiets): meer openbare (snel)laadpalen in alle kernen en op vakantieparken; thuisladen mogelijk maken (bijv. kabelgoot aan straat) en EV-parkeerplaatsen; ook fiets(laad)punten bij haltes, centra en scholen.
- Fiets eerst: bredere/gescheiden fietspaden, snelfietsroutes, beter onderhoud (o.a. Zierikzee–Burgh-Haamstede), bewaakte fietsenstalling in Zierikzee. Betaalbaarheid & prikkels: OV goedkoper/gratis; suggesties voor subsidie op thuisbatterijen (opslag zonnestroom t.b.v. laden).
- Deelmobiliteit & samen rijden: stimulans voor (elektrische) deelauto's en carpoolen; enkele ideeën over autonoom vervoer.
- Informatie & organisatie: duidelijkheid over (flex)vervoer en hubs (app Reizen in Zeeland; meertalig), en goede basisvoorzieningen in elke kern; sommigen vinden dat dit vooral provinciaal/regionaal opgepakt moet worden.
- Geen behoefte/overig: meerdere keren “niets/weet niet”; sommigen reizen al duurzaam (fietsen, EV).

Conclusie

Zet in op sterk OV + topfietsnetwerk, (thuis)laden mogelijk maken, en duidelijke, betaalbare keuzes—met maatwerk per kern en heldere communicatie over flex/hubs.

Vraag 20. Mist u nog onderwerpen in de Energieagenda?

Beantwoording

De volledige beantwoording van deze vraag is te zien in tabel 12 van bijlage 1. Een samenvatting is

Als volgt:

Veel respondenten geven aan niets te missen, maar wie wél aanvullingen doet vraagt vooral om realistische, concreet uitgewerkte plannen (per wijk/kern), bredere thematiek (sociaal en ruimtelijk), en alternatieve energieroutes.

Wat wordt (het vaakst) gemist

- Alternatieve energierichtingen: meer aandacht voor waterstof (ook: waar tanken?) en kernenergie; opslag/buurtbatterijen.
- Concretisering & uitvoerbaarheid: wijkgerichte visie en stappen (“wat kan hier, met dit woningtype/net?”), betrokkenheid netbeheerder, haalbaarheids- en rendabiliteitstoets (ook warmtenet). Kosten voor inwoners/gemeente expliciet maken; monitoring & bijsturen.
- Koppeling met andere beleidsvelden: mobiliteit (verdergaand), toerismedruk, logistiek/pakketvervoer, arbeidsmarkt & scholing, lokale eigendom/verdienmodellen, energiearmoede & rechtvaardigheid.
- Ruimte & landschap: ruimtelijke kwaliteit expliciet meewegen; eerst daken benutten; terughoudend met zon op land of combineren met ander landgebruik; wensen m.b.t. wind (geen uitbreiding) en ideeën als watermolens.
- Klimaatadaptatie & vergroening: meer groen in dorpen, hittestress verminderen; koppeling klimaatadaptatie ↔ energietransitie.
- Doelgroepen & woonvormen: jongeren en ouderen expliciet betrekken; aandacht voor (recreatie)woningen en regels/maatregelen voor recreatiebedrijven.
- Gedrag & leefstijl: energiebesparing, minder consumeren, meer lokaal produceren/consumeren.
- Communicatie/kennis: behoefte aan praktische, concrete info; enkele signalen van scepsis of “genoeg is genoeg”.

Conclusie

Naast “niets te missen” klinkt de oproep om de Energieagenda concreter, realistischer en breder te maken: duidelijk per wijk, met kostenplaatje, monitoring, en een expliciete koppeling met klimaatadaptatie, mobiliteit, recreatie, sociale rechtvaardigheid, verschillende doelgroepen en lokaal eigendom. Tot slot ruimte voor alternatieve energieroutes zoals waterstof, batterijen en kernenergie.

Bijlage 1. Overzicht beantwoording Enquête

Tabel 1. Beantwoording vraag 4. Waarom vindt u dat de gemeente niet genoeg doet om inwoners te helpen met energiebesparing?

	Beantwoording
1	Investerings veel te hoog ten opzichte van de subsidies. Oude huizen zoals waar wij in wonen zijn in mij ogen ongeschikt om energieneutraal te maken zonder absurde investeringen. Zoals overigens het grootste gedeelte van de binnenstad. Tevens zijn we in bezit van zonnepanelen die gezien de toekomst niet meer vervangen gaan worden.
2	Het is een doolhof van regels/ subsidies
3	Meer ondersteuning nodig om bij de energietransitie meters te maken. Meer werk maken van Waterstof-transitie, Postcoderoos-samenwerking tussen burgers en bedrijven/instellingen stimuleren voor zowel exploitatie zonnepanelen als (thuis)batterij-opslag.
4	1) Het beperkte aanbod van laadpalen nabij mijn woning en de doorlooptijd/onzekerheid over nieuwe laadpalen weerhoudt mij van de aanschaf van een elektrische auto. 2) Het verduurzamen van mijn woning vereist een omgevingsvergunning en alleen al de kosten voor het opstellen van tekeningen en de tegenstrijdigheden met eisen vanuit welstand/ beschermd stadsgezicht en monumenten geeft voor mij aanleiding om van verduurzaming af te zien.
5	Te weinig info
6	Ik heb er nog niets van vernomen' en ik ben lid van een dorpsraad dus die worden er ziezo niet bij betrokken
7	o.a. de thuisbatterij minimaal 5000 euro 10 kW en maar 650 terug, alleen weggelegd voor de welgestelden. Die het toch wel zouden kunnen betalen, om maar eens wat te zeggen
8	Kan altijd meer. Kosten voor de inwoners zijn hoog
9	Ik heb diverse malen een suggestie gedaan voor het faciliteren van openbare laadpalen bij het sportpark in Nieuwerkerk, maar dit is herhaaldelijk afgewezen.
10	Te veel gericht op lage inkomens en sociale woningbouw.
11	Bv het plan om subsidie te geven op thuisbatterijen. De goedkopere stekkerbatterijen vallen hier niet onder zodat huurders en mensen met een kleine portemonnee hier geen gebruik van kunnen maken.
12	Ik neem geen actieve benadering waar van de inwoners om individuele analyses te maken en een actief ondersteunend beleid te voeren. Bijvoorbeeld isolatie, een steun in de rug voor persoonlijke energie transitie
13	De gemeente doet niet mee aan het bredere subsidie pakket in Zeeland
14	Het toerisme is één van de grootste problemen, zowel het veel te grote aantal vakantiewoningen/faciliteiten, als door de veel grote en verontreinigende mobiliteit door de toeristen. Pak het toerisme aan (minderen dus). Stel een ecozone t.a.v. de mobiliteit in voor het gehele eiland. Zorg dat zonnepanelen lonen (dus salderingsregeling behouden en opslag van energie creëren). Geen zonnepanelen op de grond (dat verbieden), uitsluitend op daken. Grote vervuilers aanpakken. Geen visserij in de Voordelta. Verbeteren openbaar vervoer. En tal van andere maatregelen.
15	Weinig informatie of initiatieven
16	De meest subsidies zijn voor opwekking. Besparing door isolatie is alleen voor zeer oude woningen gesubsidieerd. Daarmee mis je een groot aantal woningen.
17	Onvoldoende en gerichte communicatie.
18	Wij hebben zelf 7 jaar geleden ons huis verduurzaamd, toen was het lastig om aanspraak te maken op subsidie. Het kwam erop neer dat de meeste subsidie om te verduurzamen toch echt bij de woningbouwvereniging komt.
19	Wil je mensen bewegen dan doe je dat met subsidie
20	We hebben een aantal prachtige bedrijven zoals SAMAN (en hun samenwerking met Greenchoice) die gesupporterd door de gemeente voor de eilandbewoners een aantrekkelijk aanbod kunnen bieden om te investeren in zonnepanelen, waterstof verwarmingsketels en batterijopslag. Dit zou veel meer benut kunnen worden.
21	Het gasloos maken van de bebouwde omgeving is helaas maatwerk hiervoor is een actieve benadering nodig
22	Procedures en subsidie zijn te omslachtig
23	Het is allemaal te duur
24	Onvoldoende subsidie
25	Ik weet niet waar ik me moet melden en denk dat het niet voor werkende mensen is, alleen voor lage inkomens
26	Ik zie alleen een inloop avond alternatieve energie in de dorpshuizen
27	Ten eerste is de doelstelling dat de gemeente in 2040 energie neutraal wil zijn niet duidelijk aan ALLE inwoners gecommuniceerd. Ik zit toevallig zelf in het werkveld en weet ervan, door er

	actief mee bezig te zijn maar ik weet dat er heel veel inwoners zijn die die doelstelling niet kennen. Dat lijkt mij een eerste stap. En in relatie tot energie te besparen bij huiseigenaren, in de binnenstad, is niet aan de inwoners gecommuniceerd wat de gemeente voor een plannen heeft. De TVW is niet voor de binnenstad gemaakt. Huiseigenaren bepalen zelf wat ze willen doen, wanneer en welke techniek. De kosten zijn hoog, de investering die er voor een huis in de binnenstad gemaakt moeten worden zijn per adres anders waardoor moeilijker gezamenlijke inkoopacties te organiseren zijn en ieder dus op een eigen (natuurlijk) moment een maatregel neemt. De gemeente zou beter naar haar burgers kunnen communiceren
28	Omdat ik zie dat er kansen onbenut blijven alleen doordat er tussen de verschillende gemeentelijke afdelingen onvoldoende wordt afgestemd.

Tabel 2. Beantwoording vraag 5. Welke maatregelen zou de gemeente volgens u moeten nemen om energiebesparing makkelijker te maken? (Bijvoorbeeld betere voorlichting, meer subsidies, praktische hulp etc.)

1	De gemeente kan geen maatregelen nemen. Schouwen-Duiveland sluiten voor toerisme zou ook veel energie besparen maar dan gaat het over derving van inkomsten
2	Praktische hulp
3	Betrokkenheid jongeren in de vorm van mee laten denken over oplossingen.
4	Meer subsidie
5	Ook veel meer richten op waterstof, het elektrisch gaat op den duur niet worden.
6	Zie antwoord vorige vraag: Meer ondersteuning nodig om bij de energietransitie meters te maken. Meer werk maken van Waterstof-transitie, Postcoderoos-samenwerking tussen burgers en bedrijven/instellingen stimuleren voor zowel exploitatie zonnepanelen als (thuis)batterij-opslag. En meer subsidiemogelijkheden en snellere beoordeling van SvN-aanvragen!!!
7	Voorlichting, stimuleringsubsidies, zelf energieneutraal worden, etc.
8	Subsidies
9	Subsidies voor iedereen en niet alleen voor ultrasnelle reagerende.
10	Stoppen met die onzin. Kost de belastingbetaler ontzettend veel geld. En dat stroomt naar de grote bedrijven toe. Ook de subsidie wordt door de belastingbetaler zelf betaald. Dus ook daar wordt het bedrijfsleven weer beter van. Zo wordt de burger aan het lijntje gehouden door een onbetrouwbare overheid.
11	Inwoners kunnen zelf bedenken hoe ze energie moeten besparen, hoeft niet voorgekauwd te worden.
12	Voorlichting en subsidies
13	Inderdaad betere voorlichting. Onbekend maakt onbemind. Daarnaast collectieve initiatieven (wijken, dorpen, verenigingen,) lanceren/ondersteunen.
14	Batterij pakketten bij de dorpen om zo zonnestroom op te slaan. Maar niet van het Gas af. Gas is helemaal niet zo vuil zoals we zeggen. Als alles elektrisch wordt, word dit niet meer te betalen voor de normale mensen. Ga eerder voor kernenergie en waterstof. (Al heb je hier voor heel veel elektriciteit voor nodig). Windmolens op zee mee stoppen. Zijn meer vervuilend dan er wordt gezegd. Elke 20jaar moeten ze vervangen worden. Dan ook weer nieuwe plaatsen en al die grondstoffen en onderhoud is ook niet zo schoon. Help ook inwoner met beter beglazing in huis en goede dak en muurisolatie Dit helpt al heel goed tegen kosten te verlagen
15	Parkeerbeleid en aanbod laadpalen gunstiger maken voor Elektrisch vervoer. Regels m.b.t. beschermd stadsgezicht/ monumenten afzwakken of maatregelen voor verduurzaming vrijstellen van omgevingsvergunningen.
16	Meer info, subsidies oftewel een beleid dat meer uitstraalt dat men het ook echt wil
17	Meer subsidies
18	Dorpsraden betrekken en op laag niveau voorlichten
19	Meer subsidies
20	Subsidies en hulp
21	Vakantiewoningen behandelen als reguliere woningen
22	Beter omgaan met suggesties van burgers
23	Gerichter ondersteuning ook voor eigen woningbezitters. Wij hebben een aantal maatregelen genomen, we weten niet wat voor label we nu hebben. Dit laten bepalen is te duur en we willen niet verkopen. 2027 kan er niet meer gesaldeerd worden, eerlijk advies wat te doen ontbreekt. Subsidie op thuisbatterij komt vreemd over, veel partijen, o.a. consumentenbond, rekenen voor dat die investering niet rendabel te krijgen is.
24	Betere voorlichting
25	Zie vraag 4. Subsidie op stekkerbatterijen.
26	Enig realisme. Wie een verwarmingssysteem heeft dat alleen met een investering van € 40.000 geschikt te maken is voor aardgas vrij verwarmen, krabt zich achter de oren.

27	
28	Voorlichting
29	Praktische adviezen door experts die door de Gemeente worden ingehuurd
30	Betere voorlichting
31	Initiatieven stimuleren: wateropslag, thuisbatterijen
32	Subsidie op batterijen om Zonne-energie op te kunnen slaan.
33	Genoemde punten betreft een goede informatievoorziening en subsidies
34	Meer subsidies
35	Ik heb zelf het initiatief genomen voor een gesprek met de gemeente wat betreft energie besparen en dat was prettig, maar eigenlijk zou het andersom moeten zijn: elke bewoner zou uitgenodigd moeten worden.
36	Subsidie voor bijv. Airco's die ook als verwarming kunnen worden verbruikt. Dit is vaak in kleine woningen met beperkte ruimte in de binnenstad de beste optie. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan airco's met een bepaalde COP-waarde voor verwarmen. Aanvragen van vergunningen is veel te ingewikkeld voor de meeste inwoners. Daardoor ook grote kans dat ze dit niet doen of niet meegaan in de energietransitie. Hierbij zou duidelijker gecommuniceerd kunnen worden hoe deze mensen daar hulp bij kunnen krijgen. Verder zou het ook mogelijk moeten zijn om zonnepanelen op het dak aan de voorkant te kunnen leggen in beschermd stadszicht. Je ziet nu bij monumenten ook vaak zonnepanelen aan de zijkant die vanaf de straatkant goed te zien zijn.
37	Ja eigenlijk alles wat hierboven genoemd wordt en dan een tandje intensiever en minder vrijblijvend.
38	Betere voorlichting
39	Meer handvaten voor ondernemers hoe en waar mee te beginnen
40	Voorlichting en praktische hulp
41	Advies loket. Meer subsidieregelingen, samen met de andere gemeenten in Zeeland
42	Projectmatig het voortouw nemen
43	Zonnepanelen veel voordeliger maken. Opslagmogelijkheden in de wijken. Zonnepanelen verplichten op bedrijfsgebouwen.
44	Voorlichting, subsidies, praktische hulp
45	Praktische hulp en subsidies
46	Subsidies
47	Subsidies, samenwerking en warmtegeneratie op wijkniveau.
48	De ambitie op zich is prima, maar het mag duidelijk zijn dat veel van de bedachte oplossingen niet gaan werken zolang er nog congestie is op het elektriciteitsnet. Tenet heeft vandaag al een persbericht de deur uitgedaan met de boodschap dat uitbreidingsplannen flinke vertragingen oplopen. Investeren in zonnepanelen wordt steeds onaantrekkelijker gemaakt (einde salderingsregeling, teruglevertarieven en een aankomende verandering in het tarievenstelsel) en ook hier speelt congestie een probleem i.v.m. afschakelen panelen op het moment dat deze het meeste opbrengen. Mijn beeld: zolang congestie niet wordt opgelost is elke alternatief om duurzaam te worden ten dode opgeschreven. Om over van het gas af maar niet te spreken.
49	Betere voorlichting
50	Meer en duidelijk communiceren wat de mogelijkheden zijn
51	Gemeente doet al best veel.
52	Nog meer subsidie. Geen voorlichtingsavonden organiseren door partijen met financiële winst als oogmerk
53	Laagdrempelige subsidie
54	Renteloze leningen
55	Huisbezoeken. Er is nu veel info op site en in wereldregio. De mensen die actief willen kunnen zo de info goed vinden. Maar bij de mensen die niet actief zijn zou het goed zijn ze proactief te benaderen, in persoon.
56	Keuzepakketten aanbieden, voorlichting, maar ook kleiner gaan wonen, minimalistisch leven
57	n.v.t.
58	Voorlichting deskundig.
59	Beleid gericht op belang burgers
60	Praktische hulp
61	Hybride warmtepomp
62	Zie punt 4
63	Probeer het te volgen via media enz. Soms zoveel dat ik wel eens denk wat is nu de waarheid.
64	Heb hier geen mening over omdat er toch telkens veranderingen in de energiezaken zijn.
65	Binnen mijn mogelijkheden al voorzien.
66	Eerst veel helpen communicatie met Stedin waar het netwerk de capaciteit heeft voor verduurzaming. Daarnaast moeten de huidige subsidieregeling verruimd worden dat er meer mensen er gebruik van kunnen maken. Ook thuis accu subsidie moet meer realistisch
67	Tijds informatie en subsidies
68	Procedures vereenvoudigen en verkorten
69	Actief mensen blijven benaderen en informeren. Plaatsen van grote accu's per dorp, waar overtollige energie van zonnepanelen van bewoners kan worden opgeslagen voor later gebruik of doorverkoop aan bepaalde afnemers. Subsidies kunnen altijd helpen.
70	Persoonlijke praktische hulp aan eigenaar/bewoner van woningen

71	Mee op maat insteken. Niet elke woning kan met moderne materialen energiezuinig worden. Ook is leefstijl een belangrijke en niet alleen de woning zelf maar hoe je erin leeft
72	tegemoetkoming voor iedereen
73	Minder voorwaarden
74	Subsidie
75	Voorlichting in dorpshuizen, praktische hulp en subsidies
76	Adviserend en ondersteunend te werk gaan, subsidies niet alleen voor 'de eerste 250' of 'potje van 100.000'. Niet te dwingend/ verplicht. Niet ten koste van alles.
77	Niet iedereen is te bereiken via de krant, misschien kan voorlichting via maatschappelijke organisaties, kerken, verenigingen meer mensen bereiken
78	Meer en betere voorlichting wat het doel "energiebesparing" is en allemaal omvat. Daarnaast actief naar de burgers toe met informatie over subsidies en praktische hulp. Er zijn genoeg oude huizen waar een warmtepomp e.d. niet rendabel is omdat die huizen niet verder/ breder geïsoleerd kunnen worden.
79	Voorlichting, maar dan wel voorlichting die up-to-date is. Bijvoorbeeld in 2027 verdwijnt Salderingsregeling... en betalen voor Terug levering, wat te doen met zonnepanelen? wegdoen
80	Aansluiten bij initiatieven
81	Door voorlichting, maatwerk adviezen en subsidies
82	Voorlichting met voorbeelden, goede initiatieven op het eiland in de schijnwerper zetten, subsidie waar het kan
83	Praktische hulp, en ook duiding. "Wat doet mijn bijdrage, hoeveel besparing is er dan?"
84	ook aandacht besteden aan recreatiewoningen
85	Meer bijeenkomsten, in bibliotheek, dorpshuizen of andere buurtplekken organiseren om het gesprek erover op gang te krijgen
86	Weet niet
87	Betere afstemming tussen gem. afdelingen en meer drive om wél tot besparing te komen.

Tabel 3. Beantwoording vraag 7. Wilt u toelichten hoe uw ervaring was.

No.	Beantwoording
1	We moesten toen per se gebruik maken van een aannemer waardoor de verbouwing duurder uitkwam dan zelf doen zonder subsidie
2	positief
3	Uitstekend
4	Onbeslist. Ik wacht nog steeds op beoordeling SVN-aanvraag!!
5	goed, duidelijk info en afhandeling
6	prima de energiecoach is geweest en de zuidhoek heeft een en ander gedaan in huis
7	Lastig
8	In Rotterdam prima, was bij plaatsing zonnepanelen, volgens mij een landelijke regeling.
9	Warmtescan laten maken van woning met subsidie gemeente, was top!
10	Zeer ingewikkeld om het aan te vragen, zo ingewikkeld zelfs dat ik het maar heb laten gaan.
11	Vergunningaanvraag was soms onduidelijk wat er precies aangeleverd moest worden. Dit was in de praktijk makkelijker dan gedacht, maar kan voor veel mensen afschrikkend werken. Hulp en communicatie vanuit de gemeente was goed, het duurde alleen wel heel erg lang voordat een relatief makkelijke vergunning werd goedgekeurd. De subsidieaanvraag was duidelijk en snel geregeld.
12	Positief
13	positief, subsidie makkelijk aan te vragen
14	Prima. subsidie voor isolatiemaatregelen gehad.
15	Eerst negatief, verwezen naar een verkeerde instelling; daarna een vlotte procedure, resultaat afwachten.
16	Goede ervaring aanvraag was redelijk eenvoudig
17	Goed advies gekregen helaas was er nog wel veel eigen uitzoekwerk nodig.
18	Kon beter. Het maken van afspraken ging niet zo soepel. Heb vrij lang om mijn energie-advies moeten wachten.
19	Subsidies
20	We zijn toen naar een voorlichtingsbijeenkomst geweest, daar kwamen we er snel achter dat wij het helaas zelf moesten bekostigen
21	Uitstekend. Advies gekregen over isolatie van onze woning
22	Ok
23	Subsidie dubbelglas, regen ton, coach
24	bureaucratisch
25	Warmtepompboiler
26	Isoleren van buitenmuren afgelopen jaren.
27	Prima gelukkig relatief eenvoudig vergeleken met de SDE
28	Heb in het verleden advies gevraagd en een duurzame markt op het stadhuis bezocht. Dat

	was interessant.
29	Lid energiecorporatie
30	prima
31	Snel, praktisch en makkelijk uitvoerbaar.
32	HR ++ regeling is toegepast
33	helaas slecht. Verduurzaming monumentale woning is afgeketst omdat monumentencommissie niet eens een gesprek wil voeren over zonnepanelen in het zicht. Laadvoorziening voor EV is eveneens afgekeurd zonder een gesprek of dialoog (alleen een antwoord en case gesloten)

Tabel 4. Beantwoording vraag 9. Wilt u toelichten waarom u het niet nodig vindt om in 2030 minimaal 60% van de energie duurzaam op te wekken?

No.	Beantwoording
1	Omdat er veel te veel energie wordt verspild. Zonder dit op te lossen is het zwemmen tegen de stroom in
2	twijfel over de haalbaarheid
3	Waar komt die 60% vandaan? Elektriciteit is er zat en ben voorstander van kernenergie.
4	Omdat het stroomnet vol is zorg eerst voor goede voorzieningen
5	Hoogstwaarschijnlijk gaat dit allemaal ten koste van de natuur en dieren o.a. vogels en insecten en met windmolens in zee de vissen, zeehonden enz. Kijk maar een hoe het gesteld is in Nieuw-Zeeland met het dierenleed in zee, afschuwelijk! En hiermee bedoel ik windmolens waar ik geen voorstander van ben.
6	Is te duur en kosten worden op de burgers verhaald. Energierekening wordt hoger. Ga eerst andere landen helpen waar de uitstoot veel hoger is dan hier. Bouw kleine sms-kern energiecentrales, in plaats van overal windmolens en zonneparken en gebruik meer daken van gebouwen dan boeren grond velden voor zonnepanelen
7	Omdat duurzame energie ook steeds duurder wordt en er genoeg kernenergie of andere fossiele brandstoffen beschikbaar zijn.
8	Dit kan niet' t waait en zonneshijn niet altijd' dit is wensdenken en ontbreekt aan elke vorm van realiteitszin. (Ik werk voor een energiebedrijf dus weet waar ik het over heb)
9	ik vind het wel nodig maar twijfel of het realistisch is
10	Wel nodig, maar in dit tempo niet haalbaar
11	Omdat de meeste duurzaam genoemde, populaire energieopwekkingen helemaal niet zo groen zijn als dat ze gepresenteerd worden.
12	Geen windmolens meer.!!!
13	Dit is iets wat landelijk of zelfs Europees aangepakt moet worden niet op gemeentelijk niveau
14	Ik zie nog te weinig en het lijkt niet genoeg om in 2040 neutraal te zijn.
15	Te vroeg en het elektriciteitsnetwerk is er nog lang niet klaar voor
16	Huizen, dorpen, zijn oud, alles is niet duurzaam
17	Geen illusies najagen
18	veel te ambitieus en waarschijnlijk niet haalbaar
19	Omdat er door de overheid telkens iets moet veranderen omdat het vaak te veel geld gaat kosten.
20	Gaat niet lukken zolang de primaire kabels er niet liggen en alle huizen zijn aangesloten.
21	De energie die we opwekken moeten we ook kunnen gebruiken/opslaan. Doe dit NIET in buurt accu's de business case is ver te zoeken
22	Gezien het elektriciteit net gaat dat nooit lukken en ook landschappelijk is het een onding om hectaren zonnepanelen te zien
23	Elke voordeel heeft nadelen. Er wordt te eenzijdig gecommuniceerd over de voordelen
24	te duur
25	Te hoge kosten
26	Ambitie is goed, maar niet ten koste van realiteit en andere belangrijke zaken
27	Twijfel is wat anders dan 'niet nodig'. Moeilijk op zo'n korte termijn, maar goede wil is lovenswaardig.

Tabel 5. Beantwoording vraag 10. Hoe kan de gemeente inwoners beter betrekken bij de plannen voor duurzame energie?

No.	Beantwoording
1	Geen idee
2	door voorlichting op dorpskern niveau
3	Betrokkenheid jongeren in de vorm van mee laten denken over oplossingen.
4	plannen zo goed mogelijk bekend maken
5	als ze een vraag hebben iemand kunnen bellen of mailen, en daar dan een antwoord op krijgen, of mee geholpen worden.
6	Actie & promotie per kern, vormen coalities en coöperaties van burgers en bedrijven/instellingen
7	Informeren, enthousiasmeren en activeren
8	Meer communicatie naar de inwoners middels mail of regionieus.
9	De mogelijkheden in een brief benoemen en welke subsidie ervoor kan worden aangevraagd.
10	Luisteren naar partijen als fvd en bvnl
11	Geen idee, meestal heb je als bewoner uiteindelijk niks te vertellen. De gemeente doet toch wel wat ze willen, als het maar in hun straatje past en geld opleverd.
12	Goede eenvoudig voorlichting
13	Zie 4, daarnaast het goede voorbeeld geven middels zichtbaarheid en transparantie. Wat doet de gemeente zelf, hoe doet ze dat, waar doet ze dat, ...
14	Email of flyers
15	Plannen duidelijk communiceren en beloning en of ondersteuning daar waar dat kan helpen plannen te verwezenlijken
16	Inloopavond, meer online delen
17	Specialisten dit laten uitzoeken en uitventen' niet bureaucraten
18	meer openheid vooral
19	Informeren overtuigen zonder lange teksten
20	Vakantiewoningen meenemen
21	Serieuzer met voorstellen van burgers omgaan
22	Goede, eerlijke voorlichting voor alle doelgroepen, dus gericht en specifieker.
23	Vragen naar wensen.
24	geen idee
25	Aparte website en huis aan huis energiekrant
26	Huis aan huis informatie
27	Ophalen waar de behoefte ligt
28	Medewerking vragen (zoals Delta nu doet)
29	Innovatie van de bewoners meewegen
30	Inderdaad betere voorlichting. Onbekend maakt onbemind. Daarnaast collectieve initiatieven (wijken, dorpen, verenigingen,) lanceren/ondersteunen.
31	Door dit soort vragenlijsten rond te sturen. Hoe kijken mensen er tegenaan, wat houdt mensen tegen.
32	Ja ik realiseer mij dat dat altijd lastig is. Misschien meer de nadruk leggen op het belang om de mooie natuur van de kop van Schouwen niet in de waagschaal te stellen door verdere klimaat opwarming. Er verdwijnen in mijn omgeving ook verrassend veel groter/oudere bomen. Lijkt mij niet gunstig.
33	Aantrekkelijk maken van plannen. En makkelijker. Nu zien mensen door de bomen het bos niet.
34	Praktische voorbeelden bij eilanders thuis
35	Schriftelijke info geven en subsidies ondersteunen
36	Enquêtes, brieven, informatieavond, werkgroep
37	Bewonersparticipatie in projecten als windmolens en zonneparken
38	enquête houden. Dorpsraden en bewonersorganisaties veel meer erbij betrekken. Bewoners meenemen bij de overleggen.
39	Voorlichten en reactie platform verbreden
40	Geen kilometers papier maar daadwerkelijk advies en hulp
41	Oplossingen op wijk of dorpsniveau
42	Realisme toetsen.
43	Voorlichting via mail
44	Burgerberaad!
45	Geen idee. Doen al veel.
46	Steeds kleine artikelen in de Wereldregio
47	Laagdrempelige voorlichting
48	Informatie via Wereldregio
49	Meer met bewoners in gesprek die niet actief zoeken (huisbezoek).

50	n.v.t.
51	Kleine voorbeeldprojecten
52	Niet alleen maar vertellen, maar echt naar de burger luisteren en dat opvolgen.
53	door praktische hulp
54	Subsidies
55	zet een inspiratieforum op met bewoners en niet alleen met leveranciers of gemeente
56	Toch maar weer via voorlichting en dan hopende dat het te snappen is
57	Kan hier geen zinnig antwoord op geven.
58	Zorgen voor kernenergie.
59	Actief benaderen en bieden van maatwerk voorlichting per woning
60	Via media en informatiebijeenkomsten
61	Minder bureaucratisch zijn
62	Houd informatie duidelijk, kort en krachtig.
63	concretiseren voor individu (gesprek aangaan met inwoner, keukentafel gesprek)
64	Eerlijke informatie.... Wat is duurzaam. Gaat verder dan het gebruik. Hoe wordt het gemaakt, vervoerd en verwerkt etc.
65	niet
66	Realisatie daar waar mogelijk via burgerinitiatieven
67	Echte inspraak, voorlichting door mensen van onze gemeente die geen ambtenarentaal spreken
68	Even geen idee
69	Voorlichting, maar zeker ook laten zien dat er voor de inwoners voordeel te behalen is bij duurzame energie. Niet alleen financieel maar ook voor wat betreft comfort. We hebben sinds een paar maanden een grondwarmtepomp. Niet alleen prettig in de koude maanden, maar zeker ook nu het erg warm is. De grondwarmtepomp koelt immers in de zomer. Wij merken dat dat voordeel voor veel mensen onbekend is.
70	Voor de inwoners laten inzien wat de duurzame energie hun positief zal brengen en dan vooral de economische, het liefst op korte termijn
71	Meer pr.
72	In gesprek gaan op velerlei wijze
73	Door voorlichting, maatwerk adviezen en subsidies
74	Voorlichting, stimuleren tot investeren met goedkope leningen
75	Informatieavonden in de kernen van de dorpen.
76	voorlichting
77	Ideeenbox en burgerraad
78	door hier actief meer mee naar de inwoners toe te gaan. Als burger word je wel een beetje doodgegooid met enquêtes, dus misschien rondtrekken met een standje langs de dorpen, gekoppeld aan een actie/evenement

Tabel 6. Beantwoording vraag 12. Waarom heeft u liever niet of twijfels om in 2040 volledig van het aardgas af te gaan?

No.	Beantwoording
1	Niet haalbaar zonder alternatief. Wij hebben een volgens strenge Duitse norm geproduceerde houtkachel en stoken bewust. Helaas werkt de gemeente en vele anderen mee aan stemmingmakerij tegen houtstof voor verwarming
2	dat kunnen we ons niet permitteren. bovendien moeten alternatieven voor handen blijven
3	Haalbaarheid
4	er is nog geen alternatief
5	De maatregelen die ik daarvoor moet nemen kosten veel te veel!
6	Het elektriciteitsnet is er niet op berekend, anders zou ik het goed vinden.
7	Omdat het elektriciteit net niet betrouwbaar is
8	Niet nodig, op gas koken is prettiger.
9	Aardgas is niet zo vuil wat er gezegd wordt. Maak de belasting ook lager en beter 1 boortoren voor gas dan 1000 windmolens in zee
10	Geen goed alternatief dat past bij het monumentale woonhuis, de ontbrekende beschikbare ruimte (voor boilers/warmtepompen/zonnepanelen/ accu's etc.), de beperkte isolatie mogelijkheden binnen de huidige regelgeving.
11	Zie 7. Het is puur het volgen van de klimaatagenda.
12	Niet haalbaar met huidig energienet
13	Gas is handig en het elektranet kan het overduidelijk niet aan
14	Gas is schoner dan veel alternatieven. De schonere alternatieven vragen veel investeringen.
15	Ik woon zelf in een appartement en het is niet mogelijk vanwege ruimtegebrek om een warmtepomp in mijn woning te plaatsen.
16	Wat is alternatief, er zijn veel oudere woningen die moeilijk zo te isoleren zijn dat de nieuwe middelen optimaal werken.
17	Ik gebruik zo weinig gas dat omschakeling op warmtepomp nooit terugverdiend wordt.
18	De investering en de grote hoeveelheid bouwkundige aanpassing schrikt af.
19	geen idee

20	Zekere factor van verwarmen
21	Elektriciteit is duur, ook al hebben we Zonne-energie.
22	Omdat het elektranet in Zeeland nog lang niet op voldoende capaciteit is om de zeer veel grotere vraag naar elektrische energie, benodigd ter compensatie van het ontbreken van gas er nog niet is of nog te weinig (snelheid) wat aan gedaan wordt. Verder hebben we op SD veel panden waarbij een alternatieve bron voor verwarmen/warm water en koken niet zondermeer eenvoudig (mag beetje uitdaging zijn) toepasbaar is. Om over de uitzonderlijk hoge kosten. Niet voor iedereen zijn op te brengen. Ook niet met de huidige subsidies. Om maar te zwijgen van welstand/ Monumenten commissie. Welke dergelijke "Vooruitgang" tegenwerkt.
23	Kost heel veel geld aan rijk en vooral bewoners
24	Mijn grootste twijfel om volledig van het aardgas af te stappen in 2040 heeft te maken met de betrouwbaarheid en capaciteit van het elektriciteitsnet. Op dit moment zijn er al signalen dat het stroomnet overbelast raakt, bijvoorbeeld bij de aansluiting van nieuwe woningen of het terug leveren van stroom via zonnepanelen. Als straks vrijwel alle huishoudens elektrisch gaan verwarmen en koken, en bovendien elektrisch gaan rijden, vraag ik mij af of het netwerk dat wel aankan. Zonder forse investeringen en een goed doordachte aanpak vrees ik dat we tegen grote problemen aanlopen op het gebied van stabiliteit, leveringszekerheid en betaalbaarheid.
25	Er zijn veel oude panden op het eiland, vooral in Zierikzee
26	Weet niet of dit al haalbaar is voor de grootverbruikers
27	Aardgas is één van de schoonste energieproducten, vele malen schoner dan houtstook. Warmtepompen gebruiken ontzettend veel elektriciteit en dat juist op momenten dat de zonnepanelen heel weinig energie opleveren. Warmtepompen zijn daardoor een zeer kostbare zaak, zeker als de salderingsregeling komt te vervallen. De zonnepanelenmarkt is nu al bijna ingestort, maar zal nog verder instorten, omdat wij ontzettend veel moeten gaan betalen voor de schone energie die wij zelf opwekken. Juist in de zomer, als we weinig energie gebruiken, zal de rekening oplopen door de terug levering van onze schone energie. en 's winters als het koud is, wekken we zelf helaas weinig energie op en moeten we heel veel betalen voor de energie van de energiemaatschappij. Helaas zijn de accu's nog niet goed genoeg om zomers de energie op te kunnen slaan om 's winters zelf te kunnen gebruiken. Daarom is grote opslag noodzakelijk, zodat de burger zelf profijt kan hebben van de opgewekte energie i.p.v. dat de energiemaatschappijen giga winsten maken en wij vooral moeten betalen.
28	Onderzoeken naar aardwarmte, Oosterschelde en Kaaskenswater waren niet zeer positief
29	Onvoldoende alternatieven
30	Je moet geen oude schoenen weggooien voordat je nieuwe hebt al die deadlines creëert chaos in Nederland, beter is het alternatieven te verzorgen die beter en betaalbaar zijn dan stoot gas vanzelf
31	Tenzij een warmtenet wordt aangelegd is het te lastig in verband met de stroom pieken in de winter. Dan krijgen we straks in de winter energie uit steenkool.
32	In Duitsland krijg je juist subsidie als je aardgas gaat gebruiken. Op zich heb ik geen probleem om geen aardgas meer te gebruiken, maar alternatieven als waterstof en biogas worden te weinig tot niet meegenomen in de plannenmakerij.
33	
34	Twijfel of het realistisch is om in 2024 aardgas vrij te kunnen zijn.
35	Minder gasverbruik, betekent meer stroomverbruik. Dat kan het net niet aan. Aardgas is een relatief schone energiebron.
36	Ik vermoed dat we aardgas als back-up nodig hebben.
37	Goed streven, maar voor veel particuliere eigenaren onhaalbaar of te duur.
38	Ik ben niet overtuigd dat dat de oplossing is
39	Alles op Schouwen-Duiveland is oud
40	Volslagen onrealistisch
41	we kunnen niet zonder en het is een mooie fall back in geval van nood
42	Te weinig stroom
43	Omdat er enorme investeringen per huishouden (niet de nieuwbouw) nodig zijn om dit te realiseren. Door stimuleren van hybride systemen kan wel degelijk een enorme besparing op aardgas gerealiseerd worden.
44	Lijkt mij niet haalbaar
45	De bestaande gasleidingen kunnen naar wat ik gehoord heb ook voor Waterstof kunnen gebruiken.
46	Ik woon in het buitengebied.
47	Een warmtenet in Zierikzee is te duur en een alternatief gas is niet voldoende productie in Nederland. Realistisch gezien is het niet haalbaar ik zou het graag willen maar zie het niet gebeuren
48	Er is niet voldoende en doordacht alternatief
49	Twijfel of het stroomnet het aankan. Afhankelijkheid wordt vergroot van slechtere energiebronnen
50	Zie bovenstaande antwoorden. Ik denk dat een diversiteit aan bronnen juist kan helpen. Niet massaal op beperk aantal bronnen. Dan put je die uit. Duurzaamheid is ook diversiteit en balans in gebruik. Hoe gaat iemand om met de bronnen etc.
51	te duur
52	Oud huis
53	Twijfel of dit realistisch is

54	Met sommige dingen is het (nog) niet nodig en de alternatieven (nog) niet beter dan aardgas
55	Ik vind het een goed initiatief ik twijfel of het wel haalbaar is. Vanwege de oudere huizen die er zijn en de strikte en dure regels omtrent verbouwen daaraan en de beperkte ruimte die je bij die huizen hebt.

Tabel 7. Beantwoording vraag 13. Welke ondersteuning heeft u nodig om over te stappen op een andere manier van verwarmen? (Bijvoorbeeld subsidie, duidelijke stappenplan, hulp bij installatie)

No.	Beantwoording
1	Huis is niet geschikt voor een andere manier van verwarmen zoals nu met gas en hout
2	geen ik heb warmte pompen en zonnepanelen
3	n.v.t.
4	Ik ben al van het gas af
5	hoe subsidies te verwerven
6	Ben al energieneutraal en van gas af, maar decentrale opslag vergt thuisbatterij en (meer) subsidie.
7	Subsidie voor batterij, stappenplan
8	Ik wil helemaal niet van het aardgas af.
9	Zelf afgelopen voorjaar een airco/verwarming aangeschaft. Hiermee druk ik mijn gas gebruik. De kracht die voor mijn huis nodig was kwam niet in aanmerking voor subsidie.
10	Niet
11	Geen
12	Reeds gedaan
13	Gasketel is nieuw en erg zuinig
14	geld en ruimte in regelgeving
15	Duidelijk stappenplan met financiële ondersteuning waar dat nodig is
16	NVTB
17	Subsidie en een werkbaar plan gebaseerd op realiteit' niet op dromen
18	subsidie, duidelijke stappenplan, hulp bij installatie
19	Subsidies zonder omslachtige regels
20	Zie de voorbeelden uit de vraag
21	subsidie en meer begeleiding en betrokkenheid van de gemeente
22	Wat wordt betaalbaar alternatief.?
23	Hulp bij installatie
24	Heel veel subsidie. Zie vraag 10.
25	Zeer veel subsidie.
26	subsidie
27	Subsidie voor nieuwe verwarmingsketel op elektriciteit
28	Betere informatie
29	Duidelijk stappenplan en subsidie
30	Subsidie
31	Subsidie.
32	Hierboven genoemde punten zeker
33	Ben zelf installateur
34	Ik heb behoefte aan ondersteuning op alle fronten: duidelijke informatie over de mogelijkheden, een helder stappenplan en financiële hulp zoals subsidie. Ook praktische begeleiding bij de uitvoering, zoals advies op maat en hulp bij de installatie, zou erg welkom zijn. Zonder die ondersteuning is de overstap lastig te overzien.
35	Duidelijk plan vanuit de gemeente. In mijn situatie: Wat wil de gemeente in de binnenstad doen met warmtevoorziening in kleinere woningen. Hier is geen plek voor een warmtepomp en geen plaats voor meer dan 6 zonnepanelen met de huidige regels (geen zonnepanelen aan de voorkant). Hierdoor is elektrisch verwarmen vele malen duurder dan met aardgas, als alle investeringen worden meegerekend.
36	Ben zelf al helemaal van het gas af en rijd elektrisch. Probeer alles te doen wat mogelijk/nodig is.
37	Alle
38	Een elektra net wat dit aankan
39	Onafhankelijk advies met een concreet stappenplan op maat
40	Combinatie van deze drie
41	Ik poog al zoveel mogelijk elektrisch te verwarmen, maar dat kost klauwen met geld. Aardgas blijft noodzakelijk totdat daar een goede vervanger voor is (waterstof?).
42	Duidelijker over wijk verwachting en subsidie hybride warmtepomp of aantrekkelijke aardwarmte pomp financiering
43	Een ander huis
44	In een oud huis is het nog niet zo eenvoudig achteraf isoleren kost een fortuin wat zichzelf niet terugverdiend
45	Iemand die langskomt met een infraroodcamera om warmtelekken op te sporen.
46	Subsidie

47	Ben al overgestapt
48	Subsidie en duidelijke, eerlijke voorlichting.
49	Geen behoefte aan.
50	Geen, ik verwarm al op elektriciteit. Met houtkachel.
51	Wij zijn al energieneutraal en van het gas af.
52	Geen. Ik ben al van het gas af.
53	Geen, voor mij is het duidelijk
54	De middelen om water en verwarming te verwarmen zijn nog onduidelijk toekomstbestendig en hoog in aanschaf
55	geen
56	Tijd, waarschijnlijk geld
57	Geen
58	geen, zit al op WP en panelen
59	Subsidie
60	Een eenduidige beleid en subsidie voor vele jaren. Niet zomaar het zwabberbeleid zoals dat nu is t.a.v. zonnepanelen, hybride warmtepompen en accu's.
61	Gezien de leeftijd heeft het geen zin, ja wel zin, maar financieel niet haalbaar om vraag 10 te verwezenlijken
62	Ga eerst kijken wat de kosten zijn om vrijwillig verplicht over te moeten stappen.
63	Ben dat niet van plan.
64	Subsidies voor tapwater systemen zou voor mij nog een goeie zijn
65	Hulp bij realisatie ook financieel
66	Ik heb geen ondersteuning nodig alleen de regeldruk en ondoordachte stappen moeten stoppen
67	We hebben een hybride warmtepomp in combinatie met een cv-ketel. De laatste enkel voor warm water en eventueel bijspringen bij extreme kou. Deze wil ik op termijn vervangen door een compleet elektrisch systeem om van het gas af te raken. Daar zou ik wel hulp bij willen.
68	Persoonlijke hulp en advies en natuurlijk speelt geld ook een grote rol. Betrouwbare (rijks)overheid.
69	Niet de gangbare ondersteuning. Ik deel een andere visie op duurzaamheid dan wat tot nu toe gecommuniceerd wordt
70	geen
71	Heb zelf nu al geen aardgas meer.
72	Liever niet
73	Zie hierboven de antwoorden die u schetst
74	Geen ondersteuning nodig persoonlijk
75	Zijn al overgestapt op energieneutraal wonen.
76	Informatie welke mogelijkheden, iemand die daar een expert in is bij oudere huizen, idd een stappenplan, subsidie en hulp installatie
77	n.v.t.
78	Subsidie
79	Check op haalbaarheid, subsidie en hulp bij overstappen zoals ooit bij de invoering van aardgas gebeurde
80	Subsidie, mogelijk ook andere keuzes m.b.t. monumentale panden. Waarom mag er geen dubbel glas gebruikt worden, zonnepanelen in het zicht e.d.
81	subsidie ook voor recreatiewoningen
82	Hulp bij installatie
83	Verduurzaming van monument is erg kostbaar (de basis is vaak al ongelukkig). Ik heb een integraal denkende en meedenkende gemeente nodig. niet verschillende losse loketten over losse onderwerpen.

Tabel 8. Beantwoording vraag 14. Wat kan de gemeente beter doen om inwoners te informeren en ondersteunen in de overstap naar aardgasvrij wonen?

No.	Beantwoording
1	Realistische voorstellen presenteren. Geen onzin voorstellen
2	geen mening
3	Lastige vraag
4	Informatie in de Regio krant
6	Zie voorgaande antwoorden: actie & promotie per kern, vormen/stimuleren coalities en coöperaties van burgers en bedrijven/instellingen
7	online en event met leveranciers en adviseurs
8	Eventueel subsidiëren
9	Nu worden we al door leveranciers geïnformeerd, maar dan weet je niet welk verdienmodel daaraan vastzit.
10	Stoppen met betutteling en mensen vrijlaten in hun keuze
11	Geen idee
12	Subsidie geven
13	Zie 4 met daarbij een stuk ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld leningen.

14	Wil niet van het gas af
15	Alle beschikbare info bundelen, (on)mogelijkheden samenvatten qua techniek, regels, subsidies etc.
16	Voorlichting waarbij wegnemen van angst en onbegrip bovenaan moet staan
18	Langsgaan' maatwerk adviseren
19	subsidie, duidelijke stappenplan, hulp bij installatie en eerlijk zijn
21	N.v.t
22	betere informatie verstrekken
23	Zie hierboven.
24	Duidelijke informatie over welke stappen gezet moeten worden door iedereen, hoe en wat het gaat kosten
25	Subsidie wegens laag gasverbruik.
26	Zie boven. Dit geldt voor velen in onze kern.
28	informatieavond
29	Energiekrant huis aan huis 1 keer per kwartaal
30	Zie boven
31	Huis aan huis informatie
33	Communiceren en voorlichting geven
34	Betere overgangsregelingen maken, van gas afgaat niet overal even makkelijk
35	Duidelijkheid over subsidies bij welke installaties
36	De gemeente kan bewoners beter informeren door verschillende vormen van communicatie in te zetten, zoals 1-op-1 gesprekken, informatieavonden, folders en sociale media. Belangrijk is dat de informatie eerlijk en begrijpelijk is, met een objectieve weergave van zowel de voordelen als de nadelen van aardgasvrij wonen. Alleen dan kunnen inwoners een goed geïnformeerde keuze maken en voelen ze zich serieus genomen.
37	Duidelijk beleid per wijk. Wat wil de gemeente (warmtenet, lokale batterijen, andere opties)
38	Voor veel mensen zijn de financiële afwegingen heel belangrijk. Misschien budget reserveren om de mensen met een kleine beurs toch mee te krijgen. Ook toeristen zouden misschien extra kunnen bijdragen.
40	Maak het aantrekkelijk en makkelijk
41	Zelfde als bij vorige vraag
42	Informatie geven over wat haalbaar is.
43	Individueel Advies gratis aanbieden, het is fijn als hiervoor een onafhankelijke partij is (dus geen bedrijf die je iets wil verkopen)
44	Laat voordeel zien voor de bewoners
45	Lastig, aangezien de energiemaatschappijen de dienst uitmaken. Dus mogelijk pogen collectieve afspraken te maken met de energiemaatschappijen om de prijzen laag te houden van terug levering van de opgewekte energie en van de te leveren energie.
46	Doorgaan met voorlichting
47	Zie antwoord bij vraag 8
48	Geen idee
49	Helpen bij de investering.
50	Toetsen realisme en bereidwilligheid. Ik vind het niet de taak van een gemeente om mij te 'dwingen' om van het gas af te gaan en in mijn beeld onnodige hoge investeringen te moeten doen.
51	Persoonlijk benaderen
53	Op landelijk niveau wordt ook al veel gedaan. Misschien daarnaar verwijzen.
54	Kleine, makkelijk leesbare stukjes in de Wereldregio
55	laagdrempige voorlichting
56	Een duidelijke doelstelling. Aardwarmte, elektrisch, Waterstof ???
57	Proactief mensen benaderen, deur tot deur.
58	Opties aanbieden
59	n.v.t.
60	Bezoek de kernen, voorlichting
61	Helemaal vrijwillig laten, zonder drukmiddelen.
62	praktisch ondersteunen
63	Subsidie
64	Geen lange proza stukken en moeilijk leesbare beleidsnotities, maar gewoon heldere stappen. Zet dit op een speciale landingspagina van de gemeente en stimuleer een inspiratie commissie per wijk om mee te denken en praten over oplossingen.
65	Weet niet
66	Laat horen welke mogelijkheden er zijn en de daaraan verbonden kosten.
67	Onduidelijkheid over buitengebied.
68	Actieve benadering voor het maken van een maatwerk aanpak voor hun woning
69	Financiële ondersteuning
70	Zie bovengenoemd
71	Duidelijke informatie geven tijdens dorpsraadvergaderingen. Concrete voorbeelden aanleveren. Concreet aangeven wat de mogelijkheden zijn en wat de gemeente kan en wil bijdragen.
73	Iedere inwoners een diversiteit aan keus laten. Wat past bij huis en persoon

74	niks
76	Informeren
77	Geen idee
78	Het delen op website/socials/krant o.a.
79	Goede informatie geven, duidelijkheid over (on)mogelijkheden en kosten
80	Allereerst duidelijker kenbaar maken dat dat in 2040 bereikt wilt worden. Maak gebruik van de inwonerskrant en dorpsblaadjes, kerken of dorpsraden. Ook de banken spelen een grote rol en de aannemers op het eiland. Maak het aantrekkelijk, net zoals nu is gedaan voor de aanleg voor de glasvezel.
82	Aansluiten bij initiatieven
83	Geen warmtenetten aanleggen.
84	voorlichting in media zoals wereldregio en sociaals
85	Informeren
86	voorlichting
87	Weet niet
88	Demonstreren dat het kan en dat verschillende loketten hun nek uitsteken om tóch die verduurzaming mogelijk te maken (in plaats van "nee")

Tabel 9. Beantwoording vraag 16. Kunt u uitleggen waarom u de plannen om het gebruik van voertuigbrandstoffen met 60% te verminderen geen goed idee vindt?

No.	Beantwoording
1	Zolang we meer en meer toerisme willen en dan ook nog het hele jaar door, als we niet willen minderen, niet realistisch
2	dat is niet haalbaar
3	Haalbaarheid
4	het idee is goed, maar krijg je voor elkaar
5	Brengt alleen maar onnodige kosten met zich mee. En wij als Nederland bereiken wereldwijd niks als klein land als de grote landen het voorbeeld niet geven.
6	Ik geloof vooralsnog niet dat dit echt goed haalbaar gaat zijn.
7	Ik wil geen verplichting om elektrisch te gaan rijden
8	Ik rij liever op benzine
9	We creëren met elektrisch meer gevaarlijke stoffen die gerecycled moeten worden. Verbranding motoren zijn veel schoner dan 20 jaar geleden ontwikkel dit verder
10	Elektrische auto's zorgen voor ook veel afval, bijvoorbeeld de vervuilde accu's
11	Elektriciteit is veel te duur voor de meeste mensen
12	Het is voor iedereen financieel niet haalbaar
13	Ik ben niet overtuigd van de milieuwinst van Elektrisch Vervoer, zie waterstof auto's voorlopig niet komen, zie dat veelrijders een probleem hebben, zie de infrastructuur voor Elektrisch Vervoer in onze kern moeizaam tot stand komen.
14	elektrische auto's zijn ook niet goed voor het milieu, accu's, zwaar
15	Elektrische auto's zijn duur
16	Omdat hiermee bedoeld wordt de overstap naar het elektrisch rijden. E-Auto's zijn niet per definitie schoner, of zuiniger. En dit i.c.m. het afschaffen van gas als brandstof levert dit (laden) nog meer vraag van het E-net
17	Er rijden heel veel recreatievaartuigen nog rond
18	Zie antwoord op vraag 10. De betrouwbaarheid en capaciteit van het elektriciteitsnet.
19	Elektrisch rijden is niet rendabel, helemaal niet als je niet voor je deur kan opladen.
20	Heeft u geen invloed op
21	Hetzelfde antwoord maak het aantrekkelijk om elektrisch te rijden maar zet geen deadlines.
22	Wederom, het elektriciteitsnet is er nog niet geschikt voor
23	Het is de vraag of het stroomnet dat aan kan. Daarnaast is elektrisch rijden globaal gezien niet per se milieuvriendelijk.
24	Als u bedoelt met benzine ben ik het er mee eens. Ik meen dat er gezocht moet worden naar alternatieven.
25	Als we allemaal elektrisch moeten, is dat ook geen optie. Accu's zijn zeer grote vervuiler en er is nog geen opslag voor met zn. allen tegelijk op te laden
26	Niet realistisch
27	te ambitieus, niet haalbaar
28	Omdat waterstof ook een voertuigbrandstof is en die zeer schoon is voor het milieu. Elektrische auto's die niet opgeladen zijn met zonne-energie, zijn ook milieubelastend. Moderne benzine en dieselauto's zijn net zo belastend als elektrische auto's.
29	Als er alternatieven zijn dan kan het en anders niet
30	Er rijden zoveel oudere voertuigen rond dus denk niet dat dit een haalbaar idee gaat worden.
31	Enige manier om mobiel te zijn in Zeeland.
32	Het wagenpark moet geladen worden of er moet dure biobrandstoffen gebruikt worden. Met

	een grote eigen wagenpark met bijv. Ratio solar laadpalen die kunnen eigen opwek gebruiken nadeel is dat er niet altijd geladen wordt op die manier
33	Infrastructuur leent zich niet. Zeker bepaalde beroepen laten dat niet toe om met ander vervoer te gaan. Elektrisch rijden vind ik niet duurzaam.
34	daar spek je de rijken mee
35	Te hoge kosten
36	Of dit realistisch is, net zoals de zonnepanelen, het 2e asbest
37	Zelfde als met andere doelstellingen, soms is het alternatief niet beter dan aardgas en soms te duur relatief
38	Er zijn nu al veel problemen met het elektriciteitsnet. Veel overbelasting. Hoe wil je dan al die extra elektrische voertuigen er ook nog eens bij hebben naast wat er nog meer elektrisch wordt gemaakt? Ik vind het absoluut een goed initiatief maar of het haalbaar is dat vraag ik me serieus af
39	Twijfel is wat anders dan 'geen goed idee'.
40	De auto die ik dan moet hebben om naar mijn werk te gaan wordt vele malen duurder dan dat ik nu rij.

Tabel 10. Beantwoording vraag 18. Kunt u toelichten hoe de gemeente duurzame mobiliteit dan beter kan stimuleren?

No.	Beantwoording
1	Laadpalen zijn te duur. Belachelijke bedragen voor een kWh. Laden met een snoer op de stoep wordt niet toegestaan waardoor je ondanks eigen opgewekte stroom genoodzaakt bent om aan de dure laadpaal stroom te laden
2	Haalbaarheid
3	Meer busverbindingen
4	Er gebeurt nog veel te weinig. Dringen behoefte aan railverbinding, te realiseren bij vervanging Zeelandbrug. Doortrekken van Randstad naar Antwerpen!
5	Openbare laadpalen, bredere fietspaden, elektrisch OV
6	Laadpalen per woning is een goede stap. Fietspaden zou kunnen. Deelauto's vind ik niets, daarvoor ben ik niet voldoende strijdbaar. Ben ik in mijn buurt al mee geconfronteerd.
7	Niet stimuleren vrije keuze wat je wil
8	De streekbussen weer overal laten rijden i.p.v. flex taxi's, en normale haltes overal.
9	Beter in de vraag geeft aan dat die stimulatie er nu al wel is.....ik zie hem niet.
10	zie eerdere antwoorden
11	Door bovenstaande zaken veel groter aan te pakken
12	Ik werk ik Rotterdam en heb voor m'n werk een aanhanger achter m'n auto. Elect is niet leverbaar en benzine te duur. Dus diesel is mijn enige optie
13	Nee
14	Geen achterlijke deel auto's naar gratis ov
15	Suggesties van bewoners met respect behandelen
16	Openbaar vervoer verder ontwikkelen.
17	Er zou meer focus kunnen zijn op openbaar vervoer
18	Meewerken aan wensen om de Elektrisch Vervoer aan huis te laden, opritten, kabelgoten, etc.
19	De vraag is of "duurzaam" ook echt duurzaam is, zeker buiten het eigen gebied.
20	Meer faciliteiten
21	Ov stimuleren, autogebruik in kernen verminderen
22	Meer laadpalen maar dat kost de bewoners weer geld
23	Kijken waar het mogelijk is om bijv. in de binnenstad toe te staan dat mensen voor de deur kunnen parkeren. Eventueel door privé stoepjes aan te helpen passen, zodat mensen met hun eigen zonnepanelen de auto vol kunnen laden. Daarnaast alleen bestemmingsverkeer toelaten, zodat er geen constante verkeersstroom door de smalle straatjes in de binnenstad is. Veel mensen hebben ook tweede auto's die niet in de binnenstad geparkeerd mogen worden (1 auto per adres) terwijl er weinig goede werkgelegenheid is op het eiland. Het is dan voor mensen niet aantrekkelijk om als 2e auto een 'duurzamere' auto te nemen, omdat deze dus ook opgeladen moet worden met laadpalen met hoge tarieven.
24	Alleen schone voertuigen toelaten, grote campers extra belasten, fietsen verder stimuleren, elektrisch busvervoer.
25	Zelf het goede voorbeeld geven en dit duidelijk maken aan bewoners
26	Meer laadpalen en deelauto's zie ik niet.
27	Mee fietsstraten en gratis bewaakte fietsenstalling in Zierikzee
28	IJveren voor autonoom rijdend vervoer
29	Ecozone instellen. Alle vervuillende auto's, busjes en vrachtwagens tegenhouden. Het toerisme verminderen (=grootste bron van vervuiling). Grote parkeerplaatsen nog voor het eiland plaatsen en de toeristen met elektrische bussen vervoeren. Veel minder auto's, busjes en vrachtwagens toelaten op het eiland. Veel meer en beter openbaar vervoer creëren. Minder wegen i.p.v. meer wegen op het eiland, meer alleen voor fietsers toegankelijk maken.
30	Ondoordacht en veelal overbodig
31	Geen idee
32	Onzekerheid rondom de netcapaciteit wegnemen
33	Beperkte laadpalen, weinig deelauto's en fietspaden kunnen beter onderhouden worden en veiliger.
34	Nog meer fietspaden, maar dan wel verhard en breed genoeg
35	Meer oplaadpunten vooral in de dorpen
36	Nu is het niet toegestaan om op openbare weg privé te laden (kabel stoep). In veel gemeenten wel toegestaan met kabelgoot. Voor mensen met panelen maar geen oprit zou dit een uitkomst zijn (die de gemeente niets kost)
37	Het levert slechts problemen op.
38	Weet ik niet
39	Mobility-as-a-Service (MaaS) app waarmee OV, fietsen, deelauto's te combineren zijn.
40	Weet niet
41	Deelauto in onze omgeving zou ik eerst meer onderzoek doen hoe er waar deze gaan staan en het gebruik. Laadpalen niet iedereen kan een Hybride auto kopen. Een Fiets heeft eigenlijk iedereen
42	Financieel gezien moet ik zeggen doe het niet brandstof auto's in een vergelijkbare grootte zijn goedkoper in aanschaf en gebruik overall. Buiten de financiële punten is elektrisch rijden prima, gebruik wel auto met voldoende actieradius
43	Meer faciliteiten
44	Vrachtverkeer via waterwegen?
45	Nee

46	In onze kern zijn geen/weinig laadpalen. Wegen (van waterschap) die onaantrekkelijk zijn voor fietsers. Deelauto's zijn weer verdwenen.
47	Meer snel laad palen.
48	Op dit moment even niet
49	Meer laadpalen, elektrische ov-busjes
50	Kijken wat elders gebeurt, Zeeland loopt nooit voorop met dit soort zaken.
51	Verbreden van dat aanbod, zeker nu ov afneemt
52	Voorloper worden en lef hebben om meest duurzame gemeente te worden
53	Meer OV en fietsgebruik stimuleren. OV blijft lastig in een rurale gemeente, maar de gemeente kan veel nadrukkelijker inzetten op fietspaden en daarmee zowel de toerist als de inwoner lokken om meer de fiets te pakken.

Tabel 11. Beantwoording vraag 19. Wat kan de gemeente doen om u te helpen vaker op een duurzame manier te reizen? (Meer laadpalen, betere fietspaden, beter O V).

No.	Beantwoording
1	Ik maak vrijwel alleen gebruik van de fiets
2	Beter ov
3	Weet niet
4	Voor mijzelf gaat het prima zo
5	Meer busverbindingen voor nette prijs.
6	Heb al elektrische auto, maar beter (rail)OV zou fijn zijn, maar is vooral oplossing voor toeristen die moeten blijven komen!
7	Openbare laadpalen, bredere fietspaden, elektrisch OV
8	Voor mij niks.
9	Beter OV en een laadpaal op mijn oprit.
10	Niets
11	Zie antwoord vraag 16
12	Beter Openbaar vervoer en makkelijk toegankelijk
13	OV kan zeker beter maar ook zou onderzoek naar verkeersstromen inzicht kunnen geven in waar de grootse forenzen stromen zich bevinden. Op basis hiervan met andere gemeenten en bedrijven initiatieven stimuleren.
14	OV is alleen maar slechter en duurder geworden stimuleert niet, fietspaden zouden en meer mogen komen
15	Laadpalen/ parkeerplekken voor EV, beter OV (vroeger/laten met meer aansluitingen)
16	Beter ov is altijd fijn!
17	Goedkoper maken
18	Betere fietspaden meer laadpalen en niet zo moeilijk doen over thuisladen
19	Gratis ov
20	Laadpalen op vakantieparken
21	Meer laadpalen en beter OV
22	Heb sterke twijfels met de nieuwe opzet. Zie veel oud gebruikers openbaar vervoer afhaken en alternatieven zoeken.
23	Beter OV
24	Zie 15, thuisladen.
25	Beter OV!
26	Betere fietspaden
27	Beter OV
28	Meer openbaar vervoer
29	Meer faciliteiten
30	Focus op betere en betaalbare OV
31	Batterijen subsidiëren (opslaan Zonne-energie)
32	Laadpalen en fietspaden zijn goed, verbetering kan altijd. Met name onderhoud van fietspad Zierikzee - Burgh-Haamstede. Maar OV is op SD nauwelijks meer aanwezig.
33	Heb zelf al volledige E-auto
34	Voor mij zou beter openbaar vervoer een belangrijke verbetering zijn. Als de verbindingen betrouwbaarder, frequenter en beter afgestemd worden op de behoefte van reizigers, zou dat een enorme stimulans zijn om vaker duurzaam te reizen. Dat zou echt het verschil kunnen maken.
35	Zie hierboven. Met het OV kan ik niet op mijn werk komen in de Rotterdamse haven.
36	Beter OV
37	Meer laadpalen
38	Duidelijker flex vervoer heet hub en de app heet reizen in zeeland en meertalig aanbod
39	Ov is slecht dus dat verbeteren!
40	Verkeersveiligheid voor fietsers verbeteren
41	Autonoom rijdend vervoer
42	Ik fiets altijd of neem de bus. Dat laatste is wel steeds lastiger geworden door het verminderen van de haltes. De flextaxi (slechts 2 stuks op het hele eiland) kan nooit voor veel mensen een oplossing bieden, want dan zijn er veel te weinig flextaxi's en moeten ze uren rondrijden om iedereen af te

	leveren, zodat niemand ergens op tijd kan zijn.
43	Betere ov in het weekend 's avonds
44	Heeft u geen invloed op
45	Ik rijd al 85% elektrisch
46	OV is zeker een optie maar vraagt lange adem.
47	OV is amper aanwezig en/of de reistijd is gewoonweg te lang.
48	Betere ov
49	Dat zal een lastige zijn. Zie eigenlijk geen mogelijkheden daartoe.
50	Betere fietspaden, nog meer gebruik van Flexvervoer (bv van huis tot huis)
51	OV is niet best in de dorpen dus ik maak er geen gebruik van. Betere fietspaden fiets parkeer en oplaad punten voor de fiets zou super zijn
52	Tot op heden gaat het prima
53	Bewaakte fietsenstalling centrum Zierikzee
54	De keuze om te fietsen neem ik al
55	n.v.t.
56	Niets
57	Meer laadpalen, gratis elektrisch OV
58	Betere fietspaden
59	Snelfietsroutes ontwikkelen (bijv. richting werk- of OV-locaties). Fietsparkeerplekken met overkapping en laadpunten bij haltes, centra, scholen.
60	Weet niet
61	Vakantie gaan doet iedereen op zijn eigen manier en denk niet dat Gemeente hier echt iets kan bijdragen. Zou niet weten.
62	Niets
63	Meer gescheiden fietspaden is een prima oplossing. Dit stimuleert toerisme wat goed is voor de lokale economie en veiliger voor alle verkeersgebruikers. Beste oplossing alleen zeer kostbaar zou zijn elektrisch autonoom vervoer
64	Weet niet
65	Goede voorzieningen in elke kern.
66	Betere OV. Heb jaren geleden al de auto de deur uitgedaan maar het wordt steeds moeilijker gemaakt en ik kan geen e-auto voor de deur parkeren om gebruik te kunnen maken van mijn zonnepanelen.
67	Ov in dorpen verbeteren. I
68	Nee
69	(Elektrische) deelauto's van bijvoorbeeld MyWheels/Greenwheels
70	Beter OV
71	Betere fietspaden, belachelijk dat het vroomfietspad nog niet geregeld is.
72	Het klassieke O.V. wordt alleen maar minder... De HUB punten zijn wel goed!
73	Ik hoop dat het flexbus systeem goed gaat werken, Verder zijn fietspaden heel belangrijk.
74	S-D mag trots zijn op de fiets laadpalen!!! Die zie je lang niet overal!!! Meer fietspaden zou geweldig zijn of meer wegen een fietsstrook van maken. Mensen stimuleren om samen meer te carpoolen en niet alleen naar het werk maar ook boodschappen doen of ergens om de koffie.
75	Niet alles is een taak voor de gemeente, wel goed om dat ook te beseffen. Deze gemeente is ook gewoon te klein om grootse plannen te hebben. Daarvoor heb je schaalgrootte nodig en in Zeeland ka dat beter via de provincie.
76	Beter fietspaden
77	Beter OV
78	Gratis OV
79	Gratis ov; ov is basisvoorziening in een plattelandsgemeente; mag geld kosten collectiviteit
80	1. Een goed fietsnetwerk opzetten. Met een veilig fietspadennetwerk tussen de kernen kun je naar toeristen profileren als het Drenthe aan de kust en worden de dorpsbewoners gestimuleerd om op het eiland vaker de fiets te pakken. 2: EV laden aan de straat ondersteunen met nette oplossingen voor de laadkabel (kabelgoot). Hiermee verlaag je sterk de druk op openbare laadpalen (die ten koste gaan van parkeerruimte) en stimuleer je duurzame energie-opwek. Juist door hierin te voorzien kun je zorgen dat voorzieningen ook passen in het straatbeeld.

Tabel 12. Beantwoording vraag 20. Mist u nog onderwerpen in de Energieagenda?

No.	Beantwoording
1	Neen
2	Betrokkenheid van jongeren op het eiland
3	Waar kan men straks waterstof tanken
4	Even niet. Bovenstaande geeft al handen vol.
5	Nee
6	Niet dat ik weet
7	Ja hydrogeen en kernenergie.
8	Link naar andere beleidsgebieden: Meer lokaal vraagt minder reizen (onderwijs, arbeid),

	(pakket)transport verbeteren, inrichting openbare ruimte heeft invloed op hittestress, dus energievraag
9	Ja als door stikstofproblematiek geen of minder huizen gebouwd kunnen worden geheel of gedeeltelijk stoppen met bouwen van vakantiewoningen. Begrijp dat dit wettelijk lastig is maar onverkoopbaar dat het een gewoon doorgaat terwijl de bouw van betaalbare woningen stagneert
10	Nee
11	Realiteitscheck. Vinden inwoners het überhaupt wel nodig deze energieagenda?
12	Vast wel
13	Nee
14	Vakantiewoningen
15	N.v.t.
16	Nee
17	Waterstof.
18	Nee
19	Neen
20	Meer aandacht voor ouderen
21	Weet ik niet
22	Nee
23	Zal hem eerst verder moeten doornemen ☺
24	De toezegging dat er niet meer windmolens bijkomen. Die iets met de stroming bij de kering. Een simpele honderden jaren bewezen concept energie op te wekken met watermolens is een optie.
25	Nee
26	Zoals al eerder aangegeven denk ik dat het per wijk belangrijk is om door de gemeente aan te geven wat daar de visie is. Bijv. gemeente gaat in wijk A een warmtenet op proberen te zetten of verwarmen met airco's stimuleren, vanwege de kleine woningen die geen grote installaties kwijt kunnen. In wijk B gaan we sturen op aanschaf van (hybride) warmtepompen, daar is meer ruimte in woningen en is het mogelijk om een beter stroomnetwerk aan te leggen.
27	Steden en dorpen groener maken! Duurt erg lang
28	Nee
29	Deelfietsen lijkend op ov fietsen
30	Zoals ik al zei mis ik veel verdergaande maatregelen ten aanzien van de mobiliteit, ten aanzien van de overmaat aan toerisme (en al helemaal geen jaarrond toerisme, want dat is funest), maatregelen tegen zonnepanelen op de grond (veel te schare ruimte op het eiland). Verder mis ik veel meer groen aanbrengen bv in het centrum van dorpen. Ik mis vergaande verduurzaming van bedrijven en ik mis verplichtende maatregelen bv t.a.v. de recreatiebedrijven (bv geen houtkachels/open haarden aanbrengen/hebben in vakantiehuisen). Zonder ingrepen en verplichtende maatregelen, grenzen stellen (bv t.a.v. de mobiliteit) komen we er niet.
31	Praktische zaken, agenda vol ideeën maar niks concreets waar bewoners iets mee kunnen.
32	Gezond verstand in plaats van ideologische doelen.
33	Wegnemen van CO2 ten behoeve van de landbouw/ kassen.
34	Andere alternatieven die getoetst zijn op haalbaarheid. Zijn bv de landelijke en regionale netbeheerder betrokken bij het toetsen van alle plannen die het elektriciteitsverbruik enorm zullen doen stijgen. Idem warmtenet als alternatief voor verwarming van huizen. Zelfs in steden als Utrecht is men gestopt omdat aanleg niet rendabel is, laat staan dat het dan rendabel zou zijn op schouwen.
35	Geen
36	Wat gaat het de burgers en gemeente kosten om haar (eigen) doelstellingen te halen.
37	Nou, misschien energiebesparing, maar ik ken de Energieagenda niet goed.
38	Weet ik niet
39	Nee
40	Nee
41	Duurzaam bouwen (met hout i.p.v. beton/stenen)
42	Nee
43	Het is zo wel genoeg.
44	Nee
45	Sociale rechtvaardigheid & energiearmoede, Arbeidsmarkt & scholing, Lokale eigendom en verdienmodellen, Monitoring & adaptiviteit, Klimaatadaptatie koppelen aan energietransitie, Innovatie-ecosysteem & kennisdeling, Circulariteit en materiaalgebruik en gebruik en inzet van ai
46	Niet
47	Zou het niet weten.
48	Ik vind de klimaatdiscussie onzin. Laten we ons drukker maken over de mondiale milieuvervuiling.
49	Misschien staat het er niet in. Het eigen vluchtgedrag van de gemeente door dorpshuizen af te stoten hierdoor vertraagd de verduurzaming van de bebouwde omgeving. Verder is het uitbesteed aan bouwbedrijf Boogerd die ook, maar kan vragen wat ze willen. SPUK gelden kunnen beter worden ingezet
50	Niet genoeg kennis hiervan
51	Duurzaamheid in leefstijl. Minder consumeren en meer lokale producten stimuleren. Verminderen van import en export. Eten etc... Van Zeeuwse bodem bv.
52	Nee
53	Niet zo gedetailleerd naar gekeken, acceptabele locaties voor zon op land zoeken en ontwikkelen,

	buurtbatterijen? Energie coöperatie
54	Nee
55	
56	Plannen zijn nodig en goed, maar moet geen doel op zich worden ten koste van alles
57	Nee
58	Nu worden al deze doelen gesteld maar bestaat het eiland Schouwen-Duiveland in 2075 nog wel of staat het dan onder water????
59	Nee
60	Nee
61	Collectiviteit en energie coöperatie met gemeenschappen
62	De koppeling tussen duurzame energievoorzieningen en ruimtelijke kwaliteit (ik weet niet zeker of die al zo duidelijk beschreven wordt). De impact op ruimtelijke kwaliteit van zonneparken is veel groter dan een extra windmolen in een rij. Door bovendien functies te blijven combineren behoud je een veel gevarieerder landschap. Dus geen zonnepark in de plaats van een akker, maar juist een combi, zodat beiden kunnen (met ietsje minder opbrengst) en eerst ruimte op daken benutten.